

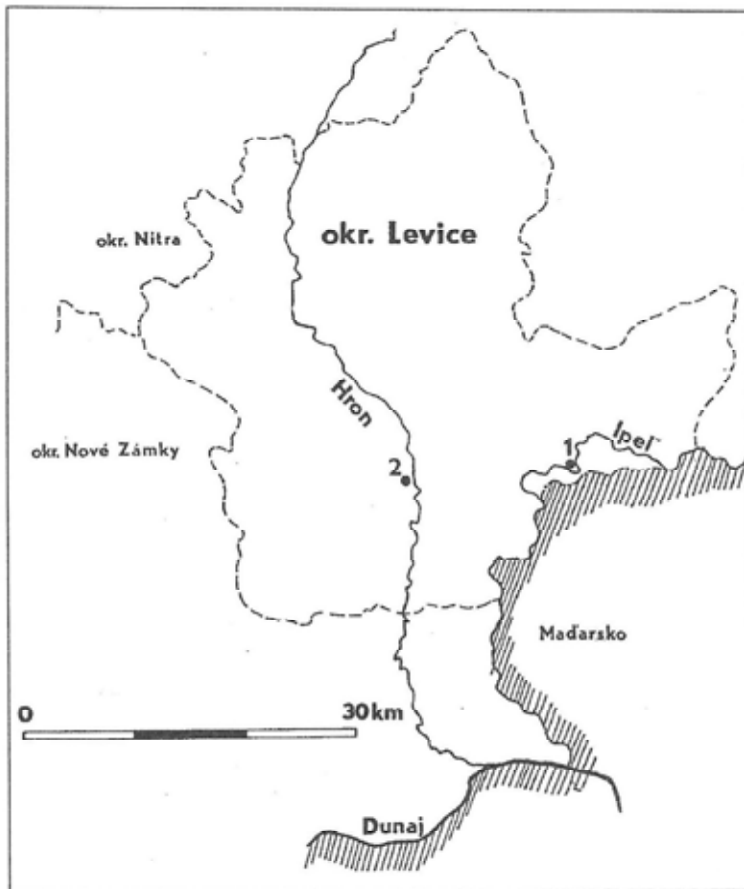
ARCHEOLOGICKÁ ZBIERKA ZO ŽELIEZOVIEC III.

Magda Pichlerová – Katarína Tomčíková

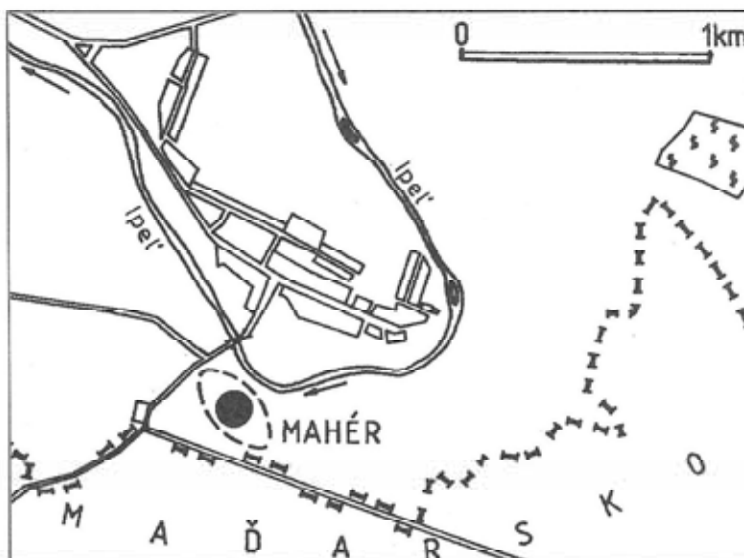
V tejto kapitole spracovávaní „železovskej zbierky“ nadväzujeme priamo na časť publikovanú v predchádzajúcom čísle tohto Zborníka. Pozornosť budeme venovať v poradí ďalším dvom náleziskám, z ktorých keramika a jej fragmenty sú v zbierke čo do rozsahu rovnako početné ako nálezy z prv opísaných viacerých lokalít (Pichlerová–Tomčíková, 1994, 94). Sú to Vyškovce nad Ipľom, okr. Levice a Želiezovce, okr. Levice. K nim pripájame niekoľko exponátov, u ktorých nie je známe nálezisko, ale sú z Pohronia či Poiplia, a dve nádoby, ktoré sú z územia dnešného Maďarska.¹ Žiada sa poznamenať, že zverejnenie zbierky týmto nekončí. Pre nasledujúcu, poslednú kapitolu ostávajú nálezy zo Sikenice, časť Veľký Pesek (poloha Agátov dvor), odkiaľ sa získal prevažne črepový materiál archeologickým výskumom roku 1924. Na jeho základe vyčlenil vedúci výskumu H. Mitscha–Märheim v rámci relatívnej chronológie mladšiu vývojovú fázu volutovej kultúry, ktorú nazval železovský typ (Mitscha–Märheim, 1924, 113). Pri pomenovaní tejto dnes už rozpracovanej železovskej skupiny, rozšírenej na celom juhozápadnom Slovensku (Pavúk, 1969, 269 a ďalej), nebol určujúci zberový materiál zo Želiezoviec², i keď sa podľa Želiezoviec skupina nazvala. Výber názvu „železovský“ ovplyvnila skutočnosť, že výskum sponzorovala majiteľka veľkostatku E. Coudenhoveová zo Želiezoviec a nálezy z výskumu tvorili súčasť jej zbierky v kaštieli v Želiezovciach.

Pri spracovávaní nálezov z Vyškoviec nad Ipľom a zo Želiezoviec, významných nálezísk pri diaľkových cestách, prvá v Poiplí, druhá na Pohroní (obr. 1), postupujeme rovnako ako v predchádzajúcich častiach tejto zbierky. Z Vyškoviec nad Ipľom je v zbierke 10 nádob a fragmentov, 22 črepov a hlinená cievka, spolu 33 kusov. Zo Želiezoviec je to 19 nádob a fragmentov, 97 črepov, 6 zlomkov tehál, spolu 122 kusov. Z bližšie neznámeho náleziska pochádza 8 nádob a fragmentov a z územia Maďarska 2 nádoby. Všetky nálezy spolu v počte 165 kusov sú opísané v katalógovej časti a kresbne vyobrazené na tabuľkách. Venujeme pozornosť i významným strateným nálezom (obr. 3). Do súpisu sme nezaradili atypické črepy.³ Mnohé črepy, keďže ide o zberový materiál, nie sú bližšie kultúrne zaraditeľné, preto ťažisko kladíme na upresnenie polôh, predovšetkým v porovnaní s publikovanou časťou zbierky z roku 1934 (Mitscha–Märheim/Pittioni, 1934, 161–167). Týmto porovnávaním zisťujeme, že časť nálezov chýba a na druhej strane sa do Archeologického múzea SNM v Bratislave dostali ďalšie nálezy, ktoré sa v súpise nespomínajú, napr. kolkované tehly zo Želiezoviec a iné.

Vyškovce nad Ipľom svojou geografickou polohou v ohybe Ipľa vytvárali výhodné sídliskové podmienky už od praveku. Z katastra obce, z neznámej polohy, sú doklady klasickej fázy badenskej kultúry, reprezentovanej krčiazkami s uškom prečnievajúcim nad ústie a so žliabkovanou stlačenou vydutinou, krčahom s plastickými rebrami na vydutine

Obr. 1.
 Želiezovská zbierka.
 Mapa nálezisk.
 1 – Vyškovce nad Ipľom, 2 – Želiezovce

Obr. 2.
 Želiezovská zbierka.
 Vyškovce nad Ipľom –
 situačný plán – poloha
 Mahér

a fragmentmi, zdobenými kanelúrami alebo vpichmi na pleciach nádob (tab. I, 1–9, II, 1–3, obr. 4: 3, 7). Rovnako z neznámej polohy sú fragmenty krčiazkov a črepy z úžitkových nádob zo staršej doby bronzovej, radiace sa k maďarovskej kultúre (tab. I, 10–11, II, 4–7).

Najznámejšou polohou vo Vyškovciach nad Ipľom je hatvanské výšinné opevnené sídlisko pri Ipli v časti zvanej Mahér (prv Machér alebo Régi Pogányhányás, čiže Starý pohanský násyp – obr. 2), odkiaľ sú v zbierke črepy, niektoré s charakteristickou výzdobou odtlačkov textílií na vydutínach, iné hrebeňovaním (tab. III, 1, 4, 6, 8–15).

Nálezisko je známe od polovice minulého storočia (Ožďáni, 1992, 21). Roku 1894 sa Mahér spomína ako miesto s veľkým množstvom črepov, zvieracích kostí a prepálenej hliny, ktoré sťažujú roľníkom obrábanie pôdy. V tom istom príspevku (Récsy, 1894, 66, 68) je zmienka o ďalšej archeologickej zbierke v Želiezovciach a jej zberateľovi Breunerovi, ktorý má z polohy Mahér kamenné nástroje.⁴

U početných nálezov hlinených praslenov (18 ks) z polohy Aprozlas nie sú známe bližšie nálezové okolnosti, čo sa týka i nálezu bronzových dýk (Pichlerová–Tomčíková, 1993, 66 – 68, tab. XII, XIII). Laténske osídlenie Vyškoviec dokladá črep s kolkovanou výzdobou, ktorý sa stratil (Mitscha–Märheim/Pittioni, 1934, 162, tab. IX:3).

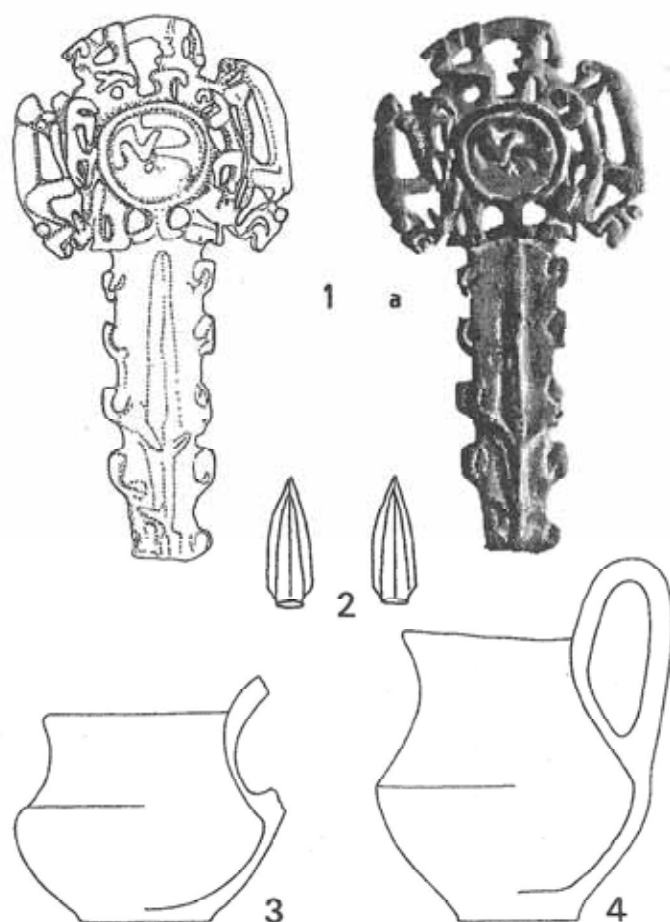
V železovskej zbierke sú najpočetnejšie zastúpené nálezy z katastra Želiezoviec. Táto, na pohľad akoby náhoda, súvisí so zvýšeným záujmom majiteľky zbierky E. Coudenhoveovej o poznanie najstaršieho osídlenia priestoru jej stáleho sídla. Jej zásluhou náhodne zachránené nálezy, prevažne keramika a jej úlomky, radia dnes Želiezovce k významným archeologickým náleziskám na Pohroní. Tento mikroregión s výhodnou sídliskovou polohou, osídlený od mladšej doby kamennej, mal v praveku a vo včasnej dobe dejinnej isté centrálné postavenie pre širšiu oblasť. Základom poznania kultúrneho vývoja sú práve nálezy zo zbierky, ktoré sa v poslednom období síce skromne rozšírili o nálezy z povrchových prieskumov (Pichlerová, 1971, 6–7, Bátora, 1982, 31, Hrubec, 1989, 176–177) alebo záchranným výskumom (Novotný, 1984, 107–117). Tieto dopĺňajú poznatky, ale neriešia komplexnejšie sídliskovú problematiku.

Bohaté nálezy, z nich časť sa publikovala už v prvej kapitole (Pichlerová – Tomčíková, 1993, 68–70), nerovnomerne zastupujú jednotlivé vývojové obdobia. Časť nálezov, najmä črepový materiál, je totožný s nálezovým fondom niektorých kultúr, najmä mladšej doby kamennej, časť pamiatok – z mladšej doby bronzovej a z halštatsko–laténskeho horizontu, možno označiť za výnimočné v rámci Slovenska, ktoré rozširujú problematiku prelinania sa kultúrnych prúdov zo susedných príbuzných kultúr. Riešenie tejto problematiky, rozbor nálezového fondu a analýza vôbec, by presiahla rozsah tohto príspevku.

Prv, ako pristúpime k rámcovému hodnoteniu, žiada sa spomenúť, že niektoré nálezy, publikované roku 1934 (Mitscha–Märheim/Pittioni, 1934, 163–167) sú zoradené podľa jednotlivých polôh, u väčšej časti, získanej neskôr, chýbajú. Pôvodné určenie jednotlivých polôh, ako napr. Vinohrad, Starý breh Hrona nemá dnes už svoj topografický význam.⁵

Bohatú skupinu tvoria črepy, najskôr sídliskové, charakteristické pre náplň kultúry s lineárnou keramikou. Sú to fragmenty polguľovitých tenkostenných nádob (okrajové a z vydutín) s charakteristickými výzdobnými prvkami: vodorovné ryté línie prerušené jamkami, oblúky ukončené jamkou (tab. IV, 3–11, V, 1–4, 9–10, 12–13, 15–17) a črepy z hrubostenných nádob (tab. V, 9, VIII, 2).

Želiezovskú skupinu zastupuje iba niekoľko črepov: napr. z hrdla vázovitej nádoby (tab. V, 1) a z vydutín nádob (tab. IV, 2, V, 5–8, 11, 14). K tomuto kultúrnemu okruhu možno zaradiť fragment miniatúrnej kultovej nádoby (azda zoomorfná plastika, ak nevylúčime funkciu hrkálky) s baňatým telom a tromi plastickými pupákmi, z ktorých stredový je prerušený ostrou ryhou, ukončený rúrkovitou časťou (tab. XII, 4). Pri tomto náleze je uvedená poloha Altes Granufer (Majnolinie), odkiaľ sú črepy železovskej skupiny a badenskej kultúry.

Obr. 3. Želiezovská zbierka. Želiezovce – obsah kostrového hrobu: 1,2 – stratené nálezy (rekonštrukcia z fotografií)

Neskorú dobu kamennú dokladajú opäť sídliskové nálezy. Sú to viac alebo menej výrazné zlomky okrajov a vydutín nádob s rôznou výzdobou: vetvičkovitý, trojuholníkovitý motív, rady dvojitéh jamiek, ryté čiary a iné, vyskytujúce sa v inventári boľerázskej skupiny (tab. VI, 4–6, 8–13), tak i v badenskej kultúre (tab. VI, 2–3, VII, 2–12, XIII, 3–4, 6–8). K badenskej patrí aj zdobený gombík z dĺncnej misy⁶ (tab. XII, 1) a azda aj časť dna kónickej hrubostennej nádoby, ktorej obvod rozšírenej základne je pretláčaný (tab. VIII, 6). V náplni badenskej kultúry sú v zbierke ďalej celé, či poškodené krčiaztky s uškom prečnievajúcim nad okraj ústia, niektoré zdobené zvislými nevýraznými žliabkami na stlačnom tele (tab. XIII, 3, 6, 7) a typický kónický črpák (tab. XII, 2, obr. 4:5). Polohu osady s badenskou kultúrou nepoznáme, iba pri dvoch čepoch je označenie Kerekudvar (tab. XIII, 3–4). Problematické je kultúrne zaradenie črepu z okraja kónickej misy, zdobený z vonkajšej strany na zosilnenom šikmo lomenom okraji líniou čiar usporiadanými vetvičkovite a na vydutine radmi zvislých vpichov (tab. IX, 2). Ďalej je to črep z vydutiny zdobený imitáciou šnúrovej výzdoby (tab. IX, 12). Oba črepy možno zaradiť do okruhu mladoeneolitického kultúrneho komplexu. Miniatúrna súdkovitá nádoba na nízkej dutej nôžke so stopami formovania povrchu prstami (tab. XII, 5) sa nedá bližšie kultúrne zaradiť, zastupuje pravdepodobne detskú hračku v neolitickom, či v starobronzovom prostredí.

Obr. 4. Želiezovská zbierka – výber keramiky.
Vyškovce nad Ipľom – 3,7, Želiezovce – 1,2,5,6, neznáme nálezisko – 4

Osídlenie Želiezoviec v staršej dobe bronzovej dokladá len niekoľko nálezov, z ktorých časť patrí severopanónskej (tab. IX, 3–6, 13), časť maďarovskej kultúre (tab. IX, 7, 10, XII, 8). Z nasledujúceho mohylového okruhu strednej doby bronzovej je časť krčaha s dvojkónickým telom, so štyrmi jazykovitými lalokmi umiestnenými v pravidelných odstupoch na lomenom obvode a s hornou časťou vydutiny, zdobenou zvislými žliabkami (tab. XII, 9, obr. 4:1), ktorý má najbližšie svojím tvarom a lalokmi doplnenou výzdobou ku keramike karpatskej mohylovej kultúry.

Osídlenie mladšej doby bronzovej je skromné: kónická šálka s pásikovým uškom, pôvodne prečnievajúcim nad okraj (tab. XII, 10, obr. 4:2) a hrncovitá nádoba s malým uškom pod okrajom, zdobená v hornej časti tela pretláčanou páskou v cikcakovitej línii

(tab. XIV, 2, obr. 4:6), podobne i črep z vydutiny, s vodorovnými a trojuholníkovito usporiadanými žliabkami (tab. VIII, 5). Obidve nádoby sa v súčasnosti vymykajú z bežného neskorobronzového inventára. Rámcovo ich zaradíme do kultúrneho komplexu juhovýchodných popolnicových polí.

Rovnako i nálezy z halštatského obdobia: miska (tab. XIV, 1) a dva črepy (tab. VIII, 4, 8) nie sú pre kultúrne zaradenie výrazné. Črep s tromi radmi plytkých jamiek vychádza z oblasti kalenderberskej, druhý s plastickými poloblúkmi poukazuje na vplyv lužickej kultúry.⁷

Do tohto časového úseku možno rámcovo zaradiť väčší úlomok kónickej misky s ústím vťahnutým mierne dovnútra a bežne sa nevyskytujúcou výzdobou okraja (pretláčanie) a vnútornej strany (zvislé výrazné žliabkovanie) – tab. VIII, 1.

Zo záverečného halštatského stupňa sa v inventári zbierky nachádzali z polohy „Ziegelofen“ (tehelňa) nálezy z kostrového (?) hrobu, z ktorého sa do Archeologického múzea SNM v Bratislave dostali len dva krčahy. Výhavu hrobu s charakteristickými dokladmi skýtskej produkcie môžeme na základe opisu, teda i stratené bronzové nálezy, z ktorých opasková zápona je v našom prostredí unikátna, kresebne dokumentovať (obr. 3:1), s výnimkou črepov z tretej nádoby (Mitscha–Märheim/Pittioni, 1934, 166). Obidva krčahy, skôr kuštanovických tvarov, sú vyhotovené na kruhu, ale z rôznej hliny. Prvý, v ktorom údajne ležala opasková zápona, je po vypálení tmavohnedej farby (tab. XIV, 6, obr. 3:3), druhý tmavosivej farby má povrch leštený (tab. XVI, 2, obr. 3:4, 5:5). V hrobe boli dve bronzové trojboké strelky s okrúhlym násadným otvorom bez tuľajky (obr. 3:2) a bronzové liate kovanie, import z juhovýchodných oblastí.⁸ Skladá sa z obdĺžnikovej platničky, v strede s plastickým pozdĺžnym rebrom, po stranách so štyrmi výčnelkami a z kruhového prelamaného terča. V jeho strede je medailón s plastickým zobrazením stočeného zvieraťa (azda hada). Okolo medailónu sú z vnútornej strany na protiľahlých stranách dve šelmy, na vonkajšom okraji v poloblúku sú tri podobné zvieraťa s pretiahnutým telom v rade za sebou. Na obidvoch koncoch poloblúka sú štylizované ľudské postavy v silne skrčenej polohe, v pomere ku zvieratám veľmi zmenšené (obr. 3:1,3a). Pravdepodobne z miesta výskytu tohto hrobu pochádzajú ďalšie dve nádoby (Mitscha–Märheim/Pittioni, 1934, 166–167), z ktorých malá vázovitá je na vydutí zdobená plytkými zvislými žliabkami a trojicami plytkých jamiek (tab. XIV, 5, obr. 5:4), druhá je s nízkym, von vyhnutým okrajom a dvojkónickým zaobleným telom (tab. XIV, 7).

Neskoroláténske osídlenie v Želiezovciach dokladá misa (tab. XIV, 3, obr. 5:1) z časti Mikula, črep z polohy Kerekudvar (tab. XIII, 5) a hrubostenná miska, ktorú môžeme zaradiť k technickej keramike, z bližšie neznámej polohy (tab. XIV, 4).

K riešeniu osídlenia a postavenia Želiezoviec v dobe rímskej sú v zbierke kusé podklady. V polohe Starý breh Hrona (Majnolinie) sa našiel okrajový črep terry sigillaty „neskoršieho tvaru“ ako píše H. Mitscha–Märheim a R. Pittioni (1934, 165), ktorý sa stratil. Samostatnú skupinu tvoria fragmenty šiestich rímskych tehál z polohy bližšie neznámej. Z nich jeden z teguly nemá kolok (tab. X, 5), štyri zlomky sú signované kolkom a ďalší je na stredovej časti korýtka (tab. X, 1). Kolky sú neúplné, v obdĺžnikovom ráme a rôzne ostré. Výrazný je na zlomku, z ktorého sa zachovali dve písmená: LE.. (tab. X, 4), najviac poškodený je na zlomku so zachovaným ukončením kolku ...III G – azda legio XIII gemina (tab. X, 3). Na troch fragmentoch, i keď kolky sú neúplné, a každý zastupuje iný typ písma, patria jednotkám légie: Legio I adiutrix pia fidelia (tab. X, 1,6, obr. 5:6), s neskorším označením Legie I adiutrix pia fidelis Antoniniana (tab. X, 2). Tehly s kolkami tejto légie, umiestnenej po roku 114 v Brigetiu, sú s označením Antoniniana v 3. stor. (Rajtár, 1987, 53 – 54, Neumann, 1973, 75). Tehly zo Želiezoviec sú dokladom pobytu jednotiek tejto légie na začiatku 3. storočia⁹, keď Rimania zintenzívnili záujem o oblasť Pohronia.

Obr. 5. Želiezovská zbierka – výber keramiky.
 Želiezovce – 1,4– 7, neznáme nálezisko – 2,3, Békésgyula (Maďarsko) – 8.

Poslednú skupinu tvorí keramika bez bližšieho určenia polohy v oblasti Pohronia a Poipolia. Je to krčiažtek badenskej kultúry (tab. XV, 2), misa s tordovaným okrajom čakanskej kultúry (tab. XVI, 1, obr. 4:4), fragment krčiažka z mladšej doby bronzovej (tab. XV, 3), fragment hornej časti nádoby s obdĺžnikovými kolkami s dvojicou špirálovitých ružíc vo dvoch radoch z doby laténskej (tab. XV, 1, obr. 5:2) a krčah zo sťahovania národov (tab. XVI, 4, obr. 5:3).

V zbierke je zastúpená aj keramika zo stredoveku (včasného až neskorého).

Dokladom najstaršieho slovanského osídlenia Želiezoviec je okrajový črep z nádoby (tab. XIII, 1). Nakofko ide o ojedinelý nález zberového charakteru, jeho vypovedacia schopnosť je pomerne malá. Na základe typológie sa pravdepodobne radí k včasnoslávanským nálezom, a to do II. fázy triedenia G. Fuseka (1994, obr. 72).

Početnejšiu skupinu keramického materiálu tvoria fragmenty hrncovitých nádob (okrajové črepy, z vydutiny nádob a dna) vyhotovených na kruhu, z hlíny premiešanej drobným zrnitým pieskom (tab. XI, 1, 3, 5–8, 10). Základným motívom výzdoby je vlnovka a obvodová línia, doplnená vpichmi. Fragmentárnosť hlineného riadu, na základe formovania okrajov a výzdoby, dovoľuje určiť časové zaradenie do 9.–10. storočia. K tejto skupine patrí pravdepodobne ojedinelý črep z Vyškoviec nad Ipľom (tab. III, 3). Podobne sú datované doteraz známe nálezy z povrchových prieskumov zo Želiezoviec (Hrubec, 1989, 176–177).

Medzi slovanské nálezy, publikované H. Mitschom–Märheimom a R. Pittionim (1934, 165, 172, tab. X:1) patrí aj nádoba z kostrového hrobu zo Želiezoviec, ktorá sa stratila. Na základe sprievodného materiálu (dve náušnice a krúžok) ju datujeme do 1. pol. 9. stor. (Pichlerová – Tomčíková, 1993, 62).

Ďalšiu, časovo mladšiu skupinu z keramickej produkcie zastupujú v zbierke dve hrncovité nádoby vyrobené na kruhu, zdobené obvodovými rytými líniami, z nich jedna má na dne značku v podobe viacnásobného kríža (tab. XVI, 5, 6, obr. 5:7). K nim môžeme radiť aj črep s výzdobou ozubených koliesok (tab. XI, 4) a črep so žliabkovaným okrajom (tab. XI, 2). Nádoby, a tiež uvedené fragmenty podľa profilácie a výzdoby zaraďujeme do obdobia 12. až začiatku 13. storočia. Do obdobia vrcholného stredoveku patrí nádoba z územia dnešného Maďarska (tab. XVI, 7, obr. 5:8).

Neskorogotický kuchynský riad z 15. stor. reprezentuje fragment hornej časti pokrievky z bližšie neznámeho náleziska z Pohronia alebo Poiplia (tab. XV, 6). Patrí k zvoncovitému typu pokrievok, ktoré časovo nadväzujú na ploché a kónické, od ktorých sa odlišujú hlavne menším gombíkom a prehnutými kónickými stenami (Unger, 1984, 294).

Nôžka z trojnožky (tab. XV, 5) z neznámeho náleziska patrí už k novovekým nálezom železovskej zbierky.

Krátky prehľad obsahovo bohatej časti pamiatok z náleziska Želiezoviec, poukazujúci napriek fragmentárnosti na intenzívne osídlenie tohto priestoru od neolitu po novovek, dopĺňujeme súpisom názvov jednotlivých polôh. Vychádzame z citovaných nálezov v článku H. Mitschu–Märheima a R. Pittionih (1934, 163–167) a z názvov, ktorými sú označené niektoré nálezy, ale v súpise z roku 1934 sa nespomínajú. Zahrňujeme sem i tie, ktoré v čase tvorby zbierky mali lokálno–orientačný význam iba pre zberateľku E. Coudenhoveovú a dnes nemajú plnú topografickú hodnotu. Je to napr. vinohrad, zeleninová záhrada. Jednotlivé polohy sú vyznačené pôvodným názvom, ktorý sme akceptovali v tejto, tak i v prvej časti (Pichlerová – Tomčíková 1993, 68–70) a z pohľadu úplnosti zaraďujeme ďalšie, o ktorých sa zmienime v nasledujúcej, štvrtej kapitole.

V katastri dnešných Želiezoviec sa citujú polohy:

1. Albertov dvor
2. Kerekudvar (Kerek Udvard)
3. Majnolinie (Altes Granufer)
4. Mikula (Mikola alebo Garam Mikola) – dnes časť Želiezoviec
5. Pri majeri (in nähe des Meierhofes)
6. Pri stavbe železnice (beim Bahnbau)
7. Starý breh Hrona (Altes Granufer)
8. Svodov (Sudov) – dnes časť Želiezoviec

9. Tehelňa (Ziegelci, Ziegelofen)
10. Vinohrad (Wcingarten)
11. Polohy pri železovskom kaštieli
 - a. pri potoku pri zámku (neben dem Bache – beim Schloss)
 - b. zeleninová záhrada (Gemüsegarten)
 - c. pod základmi kaštieľa (unter dem Fundament vom Kastell)
 - d. za zámočným parkom (hinter dem Schlosspark in die Richtung gegen das Wäldchen Gereble)
12. Okolie Želiezoviec (Zseliz Umgebung)

KATALÓG

Katalógová časť obsahuje súpis keramického materiálu z Vyškoviec nad Ipľom, Želiezoviec, neznámych nálezísk a z dvoch lokalít z územia dnešného Maďarska. Pri označení lokality používame súčasný úradný názov obce a okresu, v zátvorke názov starší, pod ktorým sa už nálezisko v literatúre citovalo. Za stručným opisom a rozmermi nasleduje inventárne číslo Archeologického múzea SNM v Bratislave. Za inventárnym číslom, pri nálezoč, ktoré sú v práci H. Mitschu-Märheima a R. Pittioniho z roku 1934, uvádzame ich stranu a tabuľku. Za týmto údajom je zaradenie do jednotlivých období v skratke: PR – pravek, N – neolit, E – eneolit, B – doba bronzová (1 – staršia, 2 – stredná, 3 – mladšia, 4 – neskorá), H – doba halštatská, L – doba laténska, RG – doba rímskych provincií a Germáni, SN – doba sťahovania národov, ST – stredovek (1 – včasný, 2 – vrcholný, 3 – neskorý). Opis končí označením tabuľky, na ktorej je nález kresebne dokumentovaný.

Vyškovec nad Ipľom, okr. Levice (Vísk)

Krčiaztek so zvislým, nevýrazným žliabkovaním na stlačennom tele, vysoké hrdlo v hornej časti odlomené ako i páškové ucho, tmavosivá farba. Rozmery: v. 6 cm, ø ú. 6 cm (inv. č. AP 2336 – pravdepodobne totožný s vyobrazením: R. 1934, s. 161, t. 8:18) – E.

Tab. I, 1

Krčiaztek so širokou miskovitou základňou plynule prechádzajúcou do vysokého hrdla, k ústiú mierne roztvoreného, páškové uško odrazené, tmavosivá farba. Rozmery: v. 6,5 cm, ø d. 5,5 cm, ø ú. 4 cm (inv. č. AP 2335) – E.

Tab. I, 2

Krčiaztek s polguľovitým stlačeným telom, vysokým hrdlom, páškovým širokým uškom prečnievajúcim cez okraj poškodeného ústia, sivočierna farba. Rozmery: v. 5 cm, v. s uškom 7,5 cm, ø ú. 4 cm, ø d. 5 – 7 cm (inv. č. AP 2552 – R. 1934, s. 161, t. 8:17) – E.

Tab. I, 3, obr. 4:3

Krčiaztek – fragment s polguľovitým zvislo žliabkovaným telom, vyšším hrdlom, v hornej časti poškodené, široké páškové uško odrazené, čierna farba. Rozmery: v. 6,5 cm (inv. č. AP 2537 – pravdepodobne totožný s vyobrazením R. 1934, s. 161, t. 8:19) – E.

Tab. I, 4

Cievka hlinená valcovitého tvaru, s rovno zrezanými bokmi, stredová časť pretlačená, hnedosivá farba. Rozmery: dl. 6,5 cm, ø 4 cm (inv. č. AP 2372) – PR.

Tab. I, 5

Nádobka miniatúrna v tvare U, povrch neľoforeme modelovaný, svetlohnedá farba. Rozmery: v. 2,5 cm, ø ú. 2,3 cm, ø d. 1,5 cm (inv. č. AP 2323) – PR.

Tab. I, 6

Krčiaztek – fragment zvislo žliabkovaného stlačeného tela s rovnou základňou, sivočierna farba. Rozmery: v. 2,5 cm, ø d. 6 cm (inv. č. AP 2337) – E.

Tab. I, 7

Krčiaztek s takmer rovnou základňou plynule prechádzajúcou do hrdla lievikovito roztvoreného k ústiú, páškové uško odrazené, hnedá, miestami tmavosivá farba. Rozmery: v. 6 cm, ø ú. 6 cm, ø d. 6 cm (inv. č. AP 2707 – R. 1934, s. 162, t. 8:23) – E.

Tab. I, 8

Krčah s kónickou spodnou časťou, široké zaoblené plecía a odsadené vyššie hrdlo, okraj a pásikové ucho odrazené, na plecích plastické rebrá v pravidelných odstupoch od seba, medzi nimi plytké žliabkovanie, sivohnedá farba, miestami čierna. Rozmery: v. 16 cm, \varnothing ú. 10 cm, \varnothing d. 8 cm (inv. č. AP 2354 – R. 1934, s. 161. t. 8:16) – E.

Tab. I, 9, obr. 4:7

Krčiaztek – fragment s rovnou základňou a zaobleným telom, hrdlo a pásikové ucho odrazené, čierna farba. Rozmery: v. 6,5 cm, \varnothing d. 5,5 cm (inv. č. AP 2349) – B 1.

Tab. I, 10

Krčiaztek – polovica: baňaté telo, lievikovito roztvorené hrdlo, farba sivočierna. Rozmery: v. 8,5 cm, max. \varnothing 8 cm, \varnothing d. 5 cm (inv. č. AP 2350) – B 1.

Tab. I, 11

Črep z vydutiny hrubostenej vázovitej nádoby so širokými kanelúrami usporiadanými do šikmých polí, koreň hrdla lemujú obvodové žliabky a časť hrdla s ústím vlnovito pretláčaným, svetlohnedá farba. Rozmery: v. 16,5 cm, š. 32 cm, v. hrdla 11,5 cm, š. 15 cm (inv. č. AP 2562, 2563) – E.

Tab. II, 1

Črep z veľkej vázovitej nádoby, na plecích s pozdĺžnym tunelovitým uškom, zdobený na celej ploche zvislými kanelúrami, pri koreni hrdla obvodové žliabky, hnedočierna farba. Rozmery: 14,5 x 15 cm (inv. č. AP 2381) – E.

Tab. II, 2

Črep z vydutiny, s vodorovne a kolmo usporiadanými dvojicami vpichov, hnedočierna farba. Rozmery: v. 9 cm, š. 10,5 cm (inv. č. AP 2582) – E.

Tab. II, 3

Črep s pásikovým uškom na rozhraní hrdla a tela, sivá farba. Rozmery: v. 6,5 cm, š. 5,5 cm (inv. č. AP 2613) – PR.

Tab. II, 4

Črep s pásikovým uškom, sivá farba. Rozmery: v. 5 cm, š. 6,5 cm (inv. č. AP 2614) – PR.

Tab. II, 5

Črep z hrncovitej nádoby s mierne dovnútra vťahnutým ústím, s plastickým hrotitým výčnelkom pod okrajom, svetlohnedá farba, z vnútornej strany tmavosivá. Rozmery: 6 x 7 cm (inv. č. AP 2616) – PR.

Tab. II, 6

Črep z hrncovitej nádoby s plastickou ostro prstami pretláčanou páskou, hnedá farba, z vnútornej strany sivočierna. Rozmery: v. 9 cm, š. 11 cm (inv. č. AP 2601) – PR.

Tab. II, 7

Črep z vydutiny, horná časť hladká, leštená, spodná zdrsnená odtlačkami textílie, hnedá farba, z vnútornej strany tmavosivá. Rozmery: 7,5 x 8 cm (inv. č. AP 2610) – B 1.

Tab. III, 1

Črep z vydutiny s pásikovým uškom, sivá farba, z vnútornej tmavosivá. Rozmery: 6,5 x 5,5 cm (inv. č. AP 2612) – B 1.

Tab. III, 2

Črep z vydutiny s dvojicou ostro rytých vlnoviek, sivohnedá farba. Rozmery: 4,5 x 5 cm (inv. č. AP 2618) – ST 1.

Tab. III, 3

Črep z vydutiny veľkej nádoby s povrchom zdrsneným odtlačkami textílii, sivá farba. Rozmery: 13 x 13 cm (inv. č. AP 2609) – B 1.

Tab. III, 4

Črep z vydutiny s nalepenou plastickou presekávanou páskou, tmavosivá farba. Rozmery: 5 x 6,5 cm (inv. č. AP 2617) – B 1.

Tab. III, 5

Črep z vydutiny s povrchom zdrsneným zvislým hrebeňovaním, sivá farba. Rozmery: 9 x 5,5 cm (inv. č. AP 2606) – B 1.

Tab. III, 6

Črep s polgulovitým plastickým pupákom, sivá farba. Rozmery: 4,5 x 4 cm (inv. č. AP 2615) – PR.

Tab. III, 7

Ucho pozdĺžne tunelovité z amfory, na povrchu s odtlačkami textílií, hnedá farba. Rozmery: dĺ. 6,7 cm, š. 5 cm (inv. č. AP 2611) – B 1.

Tab. III, 8

Črep z vydutiny, povrch zdrsnený slamovaním, hnedá farba, z vnútornej strany čierna. Rozmery: 13 x 10 cm (inv. č. AP 2605) – B 1.

Tab. III, 9

Črep okrajový, s ústím von vyhnutým, povrch zdrsnený zvislým hrebeňovaním, tmavohnedá farba. Rozmery: v. 7 cm, š. 9 cm (inv. č. AP 2603) – R 1.

Tab. III, 10

Črep z vydutiny s plytkými čiarami usporiadanými do trojuholníkov, sivá farba. Rozmery: 4 x 5 cm (inv. č. AP 2619) – B 1.

Tab. III, 11

Črep z vydutiny s povrchom hrebeňovaným, s vodorovnou ryhou, sivá farba. Rozmery: 4 x 4 cm (inv. č. AP 2604) – B 1.

Tab. III, 12

Črep z vydutiny hrubostennej hrncovitej nádoby s povrchom prstovaným, hnedá farba. Rozmery: 7,5 x 10,5 cm (inv. č. AP 2607) – R 1.

Tab. III, 13

Črep z hrncovitej nádoby, povrch zdrsnený hrebeňovaním, tmavosivá farba. Rozmery: 3 x 11 cm (inv. č. AP 2608) – B 1.

Tab. III, 14

Črep okrajový s povrchom hrebeňovaným, svetlohnedá farba. Rozmery: v. 5,8 cm, š. 7,5 cm (inv. č. AP 2602) – B 1.

Tab. III, 15

Želiezovce, okr. Levice (Zseliz)

Poloha: Kerekudvar

Črep okrajový s von vytiahnutým a zaobleným ústím, hnedá farba. Rozmery: 6,2 x 5,4 cm (inv. č. AP 2949) – ST 1.

Tab. XIII, 1

Črep okrajový z misky s dovnútra vťahnutým ústím, hnedosivá farba. Rozmery: 4 x 4,2 cm (inv. č. AP 2950) – B.

Tab. XIII, 2

Črep z vydutiny s rytou vodorovnou líniou a radom trojuholníkovitých kolkov, svetlohnedá farba. Rozmery: 9,6 x 8,3 cm (inv. č. AP 2948) – E.

Tab. XIII, 3

Črep z vydutiny hrubostennej nádoby s rytými žliabkami vytvárajúcimi trojuholníkovitý geometrický motív, hnedá farba. Rozmery: 13,1 x 12 cm (inv. č. AP 2947) – E.

Tab. XIII, 4

Poloha: Majnolinie

Črep okrajový z hrdla nádoby, s rytými vodorovnými líniami, prerušenými zvislými vrypami, sivá farba. Rozmery: 6 x 4,8 cm (inv. č. AP 2628 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 1

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými líniami a trojuholníkmi s hrotmi proti sebe, prerušenými vrypami, sivá farba. Rozmery: 4,6 x 5,4 cm (inv. č. AP 2632 – R. 1934, s. 163, t. 9:9) – N.

Tab. IV, 2

Črep okrajový s mierne dovnútra vťahnutým ústím, s vodorovnými rytými líniami prerušenými jamkami, sivá farba. Rozmery: 4,6 x 4 cm (inv. č. AP 2627 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 3

Črep okrajový so zaobleným ústím, s rytými vodorovnými a šikmými nevýraznými líniami a plytkými jamkami, sivohnedá farba. Rozmery: 5,2 x 4,8 cm (inv. č. AP 2626 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 4

Črep okrajový so zaobleným, mierne von vytiahnutým ústím, s dvoma rytými vodorovnými líniami prerušenými vrypom, hnedosivá farba. Rozmery: 3,8 x 3,4 cm (inv. č. AP 2625) – N.

Tab. IV, 5

Črep okrajový so zaobleným, mierne dovnútra vtiahnutým ústím, s tromi rytými vodorovnými líniami a rytým poloblúkom prerušenými vrypmi, hnedosivá farba. Rozmery: 6,5 x 7,2 cm (inv. č. AP 2622 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 6

Črep okrajový, hrubostenný, so zaobleným ústím, s dvoma vodorovnými líniami prerušenými dvoma jamkami, hnedosivá farba. Rozmery: 6,1 x 9,8 cm (inv. č. AP 2621 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 7

Črep okrajový s dvoma rytými vodorovnými líniami prerušenými plytkými jamkami, sivohnedá farba. Rozmery: 3,6 x 5,3 cm (inv. č. AP 2623 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 8

Črep okrajový s dvoma rytými vodorovnými líniami prerušenými vrypmi, sivá farba. Rozmery: 3,6 x 3,9 cm (inv. č. AP 2624 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 9

Črep okrajový, s mierne dovnútra vtiahnutým ústím, s vodorovnými líniami, rytými poloblúkmi a plytkými jamkami, sivohnedá farba. Rozmery: 9,5 x 9,5 cm (inv. č. AP 2620 – R. 1934, s. 163, t. 9:10) – N.

Tab. IV, 10

Črep okrajový s rytými líniami prerušenými plytkými jamkami, sivá farba. Rozmery: 8 x 7 cm (inv. č. AP 2634 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. IV, 11

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a šikmými líniami prerušenými plytkými jamkami, hnedá farba. Rozmery: 4,4 x 4,2 cm (inv. č. AP 2639 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 1

Črep z vydutiny s tromi rytými vodorovnými líniami prerušenými plytkými jamkami, hnedá farba. Rozmery: 5,4 x 6,2 cm (inv. č. AP 2635 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 2

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a šikmými líniami, prerušenými vrypmi, hnedosivá farba. Rozmery: 6,2 x 7,6 cm (inv. č. AP 2633 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 3

Črep z vydutiny s tromi rytými líniami prerušenými vrypom, hnedá farba. Rozmery: 2,7 x 3,9 cm (inv. č. AP 2636 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 4

Črep z vydutiny s tromi rytými vodorovnými líniami prerušenými vrypom, svetlohnedá farba. Rozmery: 3,5 x 3,7 cm (inv. č. AP 2637 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 5

Črep z vydutiny s rytými poloblúkmi s plytkou jamkou, hnedá farba. Rozmery: 3,2 x 3,9 cm (inv. č. AP 2645 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 6

Črep z vydutiny s rytými líniami a vrypmi, hnedá farba. Rozmery: 4,6 x 4,2 cm (inv. č. AP 2643 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 7

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými líniami prerušenými vrypom, tmavosivá farba. Rozmery: 4,5 x 4,4 cm (inv. č. AP 2644 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 8

Črep zo silnostennej nádoby s rytou zvislou líniou a poloblúkmi ukončenými plytkými jamkami, hnedá farba. Rozmery: 7,8 x 6,3 cm (inv. č. AP 2630 – R. 1934, s. 163, t. 9:7) – N.

Tab. V, 9

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými líniami a poloblúkmi, hnedá farba. Rozmery: 3,9 x 5,8 cm (inv. č. AP 2641 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 10

Črep z vydutiny s tromi rytými hlbokými vodorovnými líniami a zvislou vlnovkou, s dvoma vrypmi, povrch hladný, sivá farba. Rozmery: 3,9 x 3, 2 cm (inv. č. AP 2647 – R. 1934, s. 163, t. 9:8) – N.

Tab. V, 11

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a šikmými líniami ukončenými plytkými jamkami, hnedá farba. Rozmery: 4,8 x 4 cm (inv. č. AP 2642 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 12

Črep z vydutiny s tromi vodorovnými rytými líniami prerušenými plytkými jamkami, hnedá farba. Rozmery: 3,3 x 4 cm (inv. č. AP 2646 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 13

Črep z vydutiny s dvojicami rytých poloblúkov ukončených vrypmi, tmavosivá farba. Rozmery: 4,5 x 6,5 cm (inv. č. AP 2629 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 14

Črep z vydutiny s rytými lomenými líniami prerušenými vrypmi, hnedá farba. Rozmery: 5,5 x 11,5 cm (inv. č. AP 2638 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 15

Črep z vydutiny s rytými dvoma dvojicami poloblúkov ukončených plytkými jamkami a rytými dvojicami šikmých línii ukončených vrypom, hnedá farba. Rozmery: 5,8 x 11,5 cm (inv. č. AP 2631 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 16

Črep z vydutiny s rytými lomenými líniami a vrypmi, tmavosivá farba. Rozmery: 7,5 x 8,6 cm (inv. č. AP 2640 – R. 1934, s. 163) – N.

Tab. V, 17

Hrkálka – fragment, držadlo rúrkovitého tvaru, spodná časť dvojkónická, zdobená plastickými výčelnkami, jeden prerušený ryhou, farba svetlohnedá. Rozmery: v. 4,3 cm, š. 3,6 cm (inv. č. AP 2379 – R. 1934, s. 164, t. 9:22) – PR.

Tab. XII, 4

Poloha: Tehelňa (Ziegelofen)

Džbánok – fragment dvojkónického tvaru s mierne von vyťahnutým a zaobleným ústím, s odrazeným profilovaným uškom prečnievajúcim cez okraj, dno rovné, mierne odsadené, hnedá farba. Rozmery: v. 8,4 cm, max. ø 10,8 cm, ø d. 5,5 cm (inv. č. AP 2595, 2317 – R. 1934, s. 166, t. 10:7) – H-L.

Tab. XIV, 6

Džbán dvojkónického tvaru s von roztvoreným ústím, s profilovaným uškom prečnievajúcim cez okraj, dno rovné, tmavosivá farba. Rozmery: v. 10 cm, max. ø 11,6 cm, ø d. 5,2 cm (inv. č. AP 2566 – R. 1934, s. 166, t. 10:6) – H-L.

Tab. XVI, 2, obr. 5:5

Poloha: Vinohrad (Weingarten)

Fragment nádoby – plná odsadená nôžka, dno na okraji pretláčané, hnedá farba. Rozmery: v. 4,6 cm, ø d. 5 cm (inv. č. AP 2360 – R. 1934, s. 166) – E.

Tab. VIII, 6

Poloha neznáma

Črep z vydutiny so šikmými pásmi nechtovitých vrypov, hnedá farba. Rozmery: 5 x 8,9 cm (inv. č. AP 2930) – E.

Tab. VI, 1

Črep okrajový s mierne von vyhnutým a zaobleným ústím, s dvomi radmi ostrých vrypov vetvičkovite usporiadaných, hnedá farba. Rozmery: 4,6 x 3,4 cm (inv. č. AP 2888) – E.

Tab. VI, 2

Črep so zosilneným, rovno zrezaným ústím, s tromi radmi hlbokých trojuholníkovitých vpichov, hnedá farba. Rozmery: 6,7 x 4,1 cm (inv. č. AP 2884) – E.

Tab. VI, 3

Črep okrajový so zaobleným ústím s dvoma radmi vrypov pod okrajom a dvoma šikmými zárezmi, svetlohnedá farba. Rozmery: 5,5 x 6,5 cm (inv. č. AP 2883) – E.

Tab. VI, 4

Črep z vydutiny s rytými líniami usporiadanými do trojuholníkov, v strede preseknuté zvislou líniou, tmavohnedá farba. Rozmery: 6,3 x 7,8 cm (inv. č. AP 2875) – E.

Tab. VI, 5

Črep z vydutiny s dvoma plastickými presekávanými pásmi, hnedá farba. Rozmery: 6,7 x 8,1 cm (inv. č. AP 2883) – E.

Tab. VI, 6

Črep hrubostenný z rozhrania hrdla a tela nádoby, so šikmými zárezmi, sivohnedá farba. Rozmery: 6,6 x 7,9 cm (inv. č. AP 2901) – RG.

Tab. VI, 7

Črep z vydutiny s rytým mriežkovým motívom, sivá farba. Rozmery: 3,8 x 5,8 cm (inv. č. AP 2898) – E.

Tab. VI, 8

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a zvislými líniami, vytvárajúcimi geometrický vzor, hnedá farba. Rozmery: 3,8 x 3,5 cm (inv. č. AP 2902) – E.

Tab. VI, 9

Črep z vydutiny s rytou dvojicou vodorovných a šikmých línií, svetlohnedá farba. Rozmery: 6,7 x 4,3 cm (inv. č. AP 2892) – E.

Tab. VI, 10

Črep z vydutiny s rytými, vetvičkovito usporiadanými líniami, hnedá farba. Rozmery: 4,9 x 5 cm (inv. č. AP 2876) – E.

Tab. VI, 11

Črep z vydutiny hrubostennej nádoby, povrch upravený zvislým prstovaním, svetlohnedá farba. Rozmery: 8,6 x 13,4 cm (inv. č. AP 2880) – E.

Tab. VI, 12

Črep z vydutiny s rytými, nepravidelne trojuholníkovito usporiadanými líniami, hnedá farba. Rozmery: 6,3 x 10,1 cm (inv. č. AP 2873) – E.

Tab. VI, 13

Črep z vydutiny so slabou rytými zvislými líniami, hnedá farba. Rozmery: 8 x 6,5 cm (inv. č. AP 2882) – E.

Tab. VI, 14

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a šikmými líniami, sivá farba. Rozmery: 5,3 x 5,2 cm (inv. č. AP 2874) – E.

Tab. VI, 15

Fragment hornej časti hrubostennej nádoby s von vytiahnutým ústím, z vonkajšej strany pretláčaným, s jazykovitým plastickým výčnelkom pod okrajom, povrch zdrsnený, svetlohnedá farba. Rozmery: 23 x 20 cm (inv. č. AP 2564) – B.

Tab. VII, 1

Črep z vydutiny s rytými krátkymi zvislými líniami, svetlohnedá farba. Rozmery: 4,3 x 5 cm (inv. č. AP 2929) – E.

Tab. VII, 2

Črep z vydutiny s plastickou presekávanou páskou, svetlohnedá farba. Rozmery: 3,3 x 5,5 cm (inv. č. AP 2933) – E.

Tab. VII, 3

Fragment z hornej časti nádoby s mierne von vytiahnutým a zaobleným ústím, s dvoma radmi kolkovaných krúžkov, svetlohnedá farba. Rozmery: 11,7 x 7,8 cm (inv. č. AP 2926) – E.

Tab. VII, 4

Črep z vydutiny s rytým mriežkovým motívom, hnedá farba. Rozmery: 5,5 x 5 cm (inv. č. AP 2881) – E.

Tab. VII, 5

Črep z vydutiny s dvoma radmi presekávaných jamiek a rytými šikmými líniami, svetlohnedá farba. Rozmery: 6,6 x 5,5 cm (inv. č. AP 2927) – E.

Tab. VII, 6

Črep z vydutiny s tromi krátkymi zvislými rytými líniami, hnedá farba. Rozmery: 2,8 x 3,5 cm (inv. č. AP 2910) – E.

Tab. VII, 7

Črep z vydutiny s rytými šikmými líniami, hnedá farba. Rozmery: 3,8 x 6 cm (inv. č. AP 2908) – E.

Tab. VII, 8

Črep okrajový s radom oválnych jamiek, hnedá farba. Rozmery: 4,6 x 4 cm (inv. č. AP 2924) – E.

Tab. VII, 9

Črep z hrubostennej nádoby so zaobleným ústím, pod okrajom s dvomi radmi kolkovaných krúžkov, svetlohnedá farba. Rozmery: 9 x 6,5 cm (inv. č. AP 2925) – E.

Tab. VII, 10

Črep z vydutiny, povrch hladný, s dvoma radmi kolných vrypov, sivá farba. Rozmery: 4,6 x 5,5 cm (inv. č. AP 2907) – E.

Tab. VII, 11

Črep okrajový s mierne dovnútra vŕtiahnutým a zaobleným ústím, s dvoma radmi vrypov, hnedá farba. Rozmery: 8,2 x 8,2 cm (inv. č. AP 2928) – E.

Tab. VII, 12

Črep okrajový s dovnútra vŕtiahnutým a zaobleným ústím, zdobený na ústí aj z vnútornej strany žliabkami, povrch svetlohnedý, vnútorná strana sivohnedej farby. Rozmery: 4,8 x 11,9 cm (inv. č. AP 2900) – H.

Tab. VIII, 1

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými líniami a poloblúkmi, sivá farba. Rozmery: 4,4 x 4,1 cm (inv. č. AP 2890) – N.

Tab. VIII, 2

Črep z vydutiny zdobený žliabkami, povrch hladný, čierna farba. Rozmery: 3,2 x 3,5 cm (inv. č. AP 2911) – H.

Tab. VIII, 3

Črep z vydutiny zdobený žliabkami a tromi radmi jamiek, povrch hladný, z vonkajšej strany čierna, z vnútornej hnedá farba. Rozmery: 7,6 x 6,8 cm (inv. č. AP 2897) – H.

Tab. VIII, 4

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a šikmými líniami, hnedosivá farba. Rozmery: 7 x 8,6 cm (inv. č. AP 2894) – B 3.

Tab. VIII, 5

Črep z vydutiny s vodorovnými žliabkami, povrch hladný, hnedá farba. Rozmery: 7,1 x 8,6 cm (inv. č. AP 2913) – B 3.

Tab. VIII, 7

Črep z vydutiny s vodorovnými a poloblúkovými žliabkami, povrch hladný, sivočierna, z vnútornej strany svetlohnedá farba. Rozmery: 7,1 x 8,6 cm (inv. č. AP 2893) – H.

Tab. VIII, 8

Fragment z misky s odsadeným okrajom vytiahnutým do laloka, dno rovné, tmavohnedá farba. Rozmery: v. 6,3 cm, š. 3,9 cm (inv. č. AP 2906) – B 1.

Tab. IX, 1

Fragment z kónickej misky, s von vytiahnutým okrajom, zdobený z vonkajšej strany okraja nepravidelnými rytými líniami a dvoma radmi zvislých vpichov a jamiek na tele, sivohnedá farba. Rozmery: v. 5,1 cm, š. 5 cm (inv. č. AP 2899) – E.

Tab. IX, 2

Črep z vydutiny s jemnými rytými vodorovnými a šikmými líniami usporiadanými do trojuholníka, dvojica zvislých líní ukončená jamkami, hnedá farba. Rozmery: 3,5 x 5,2 cm (inv. č. AP 2896) – B 1.

Tab. IX, 3

Črep z vydutiny s rytými šikmými líniami vytvárajúcimi geometrický ornament a jamkou medzi líniami, hnedosivá farba. Rozmery: 5,8 x 6 cm (inv. č. AP 2912) – B 1.

Tab. IX, 4

Črep z vydutiny s rytým šrafovaným trojuholníkom, svetlohnedá farba. Rozmery: 3,2 x 3,7 cm (inv. č. AP 2891) – B 1.

Tab. IX, 5

Črep z vydutiny s vodorovnými a šikmými žliabkami, hnedosivá farba. Rozmery: 3,3 x 4,1 cm (inv. č. AP 2905) – B 1.

Tab. IX, 6

Fragment z nádoby, na rozhraní hrdla a tela zdobený radom jemných vpichov a plastickým výčnelkom, hnedá farba. Rozmery: v. 6,3 cm, š. 6,9 cm (inv. č. AP 2904) – B 1.

Tab. IX, 7

Črep z vydutiny s dvoma vodorovnými žliabkami, pod nimi šikmé ryhy, sivá farba. Rozmery: 6 x 6,8 cm (inv. č. AP 2903) – B 1.

Tab. IX, 8

Črep z vydutiny s rytými vodorovnými a šikmými líniami, tmavosivá farba. Rozmery: 3,1 x 4,8 cm (inv. č. AP 2895) – B 1.

Tab. IX, 9

Črep z vydutiny s plastickým výčnelkom, hnedá farba. Rozmery: 6 x 6,9 cm (inv. č. AP 2909) – B.

Tab. IX, 10

Črep z vydutiny so zvislými a šikmými žliabkami a jedným vodorovným, hnedá farba. Rozmery: 7,7 x 8,3 cm (inv. č. AP 2931) – E.

Tab. IX, 11

Črep z vydutiny zdobený hlbokými šnúrovými líniami, hnedá farba. Rozmery: 4 x 4,9 cm (inv. č. AP 2889) – E.

Tab. IX, 12

Črep z vydutiny s radom oválnych vrypov, hnedá farba. Rozmery: 7,9 x 8,3 cm (inv. č. AP 2885) – B.

Tab. IX, 13

Imprex – zlomok stredovej časti s neúplným a málo výrazným kolkom...G I AD I F, tehlovočervená farba. Rozmery: 16 x 15,5 cm, hr. 2,5 cm. Kolok: zach. dl. 12 cm, v. 3 cm (inv. č. AP 2581) – RG.

Tab. X, 1, obr. 5:6

Tegula – zlomok s neúplným kolkom: ... G I AD T P P A, tehlovočervená farba. Rozmery: 10,5 x 8 cm, hr. 3 cm. Kolok: dl. 9,3 cm, v. 3 cm (inv. č. AP 2577) – RG.

Tab. X, 2

Tegula – zlomok so zachovaným ukončením kolku: ...III.G, povrch poškodený, tehlovočervená farba. Rozmery: 10,5 x 9,5 cm, hr. 3 cm. Kolok: zach. dl. 4 cm, v. 3 cm (inv. č. AP 2578) – RG.

Tab. X, 3

Tegula – zlomok s dvoma plastickými kruhmi a začiatok výrazného kolku LE...., pred ktorým je značka Y, tehlovočervená farba. Rozmery: 16 x 15 cm. Kolok: dl. 3,5 cm, v. 3,5 cm (inv. č. AP 2579) – RG.

Tab. X, 4

Tegula – zlomok so zvýšeným odsadeným okrajom, svetlohnedá farba. Rozmery: 15 x 17 – 23, hr. 2,5 – 5 cm (inv. č. AP 2580) – RG.

Tab. X, 5

Tegula – zlomok s neúplným a nevýrazným kolkom: ...C I AD I, svetlohnedá farba. Rozmery: 12 x 8 cm. Kolok: zach. dl. 6 cm, v. 3,5 cm (inv. č. AP 2576) – RG.

Tab. X, 6

Fragment hornej časti hrncovitej nádoby s von vyťahnutým a šikmo zrezaným okrajom, s tromi pásmi výzdoby: vpichy vetvičkovito usporiadané, viacnásobné obvodové línie a viacnásobná vlnovka, hnedosivá farba. Rozmery: v. 8,5 cm, ø ú. 14 cm (inv. č. AP 2919) – ST 1.

Tab. XI, 1

Črep okrajový s von vyťahnutým lievikovito roztvoreným a žliabkovaným ústím, zdobený rytou vlnkou a vodorovnou líniou, hnedá farba, z vnútornej strany čierna. Rozmery: v. 5,8 cm, š. 8,5 cm (inv. č. AP 2920) – ST 2.

Tab. XI, 2

Črep okrajový s von vyťahnutým a šikmo zrezaným ústím, zdobený pásom viacnásobnej vlnovky a pásom vodorovných línii, tmavosivá farba, z vnútornej strany hnedá. Rozmery: 6,6 x 6,4 cm (inv. č. AP 2915) – ST 1.

Tab. XI, 3

Črep z rozhrania hrdla a tela nádoby, na tele výzdoba ozubeným kolieskom (štvorček), tehlovočervená farba. Rozmery: 6,8 x 5 cm (inv. č. AP 2879) – ST 2.

Tab. XI, 4

Črep okrajový s von vyťahnutým a profilovaným ústím, zdobený radom vertikálnych vpichov, ostrou nepravidelnou vlnkou a dvoma vodorovnými rytými líniami, hnedá farba. Rozmery: 7 x 6 cm (inv. č. AP 2916) – ST 1.

Tab. XI, 5

Črep okrajový s von vyhnutým a zaobleným ústím, zdobený rytými vodorovnými líniami, hnedosivá farba. Rozmery: 5,1 x 8,8 cm (inv. č. AP 2914) – ST 1.

Tab. XI, 6

Črep okrajový s von vyhnutým a šikmo zrezaným ústím, zdobený viacnásobnou vlnkou, hnedosivá farba. Rozmery: 4,9 x 7,1 cm (inv. č. AP 2915) – ST 1.

Tab. XI, 7

Črep okrajový s von vyhnutým a šikmo zrezaným ústím, zdobený pásom rytých vodorovných línii, hnedosivá farba. Rozmery: 4,2 x 8,5 cm (inv. č. AP 2914) – ST 1.

Tab. XI, 8

Dno nádoby, rovné, z vnútornej strany vyvýšené (pozostatok stopy pri výrobe), hnedosivá farba. Rozmery: \varnothing d. 4 cm (inv. č. AP 2361) – ST.

Tab. XI, 9

Črep okrajový s von vyhnutým a kolmo zrezaným ústím, zdobený pásom nepravidelných viacnásobných vlnoviek, tmavohnedá farba. Rozmery: 5,4 x 6,8 cm (inv. č. AP 2915) – ST 1.

Tab. XI, 10

Fragment spodnej časti nádoby, dno rovné s odtlačkom po hrnčiarskom kruhu (nepravidelný krúžok), hnedosivá farba. Rozmery: \varnothing d. 11 cm, v. 5 cm (inv. č. AP 2574) – ST 1–2.

Tab. XI, 11

Fragment hornej časti hrncovitej nádoby s nízkym, mierne von vyhnutým okrajom, zdobený slabou rytými nepravidelnými líniami, hnedá farba. Rozmery: 7,5 x 10 cm (inv. č. AP 2914) – ST 1–2.

Tab. XI, 12

Črepy z tiel hrncovitých nádob, zdobené rytou vlnkou, líniami a viacnásobnou vlnkou v rôznych kombináciách, farba hnedá a hnedosivá (inv. č. AP 2917, 2918, 2922) – ST 1–2.

Fragment gombíka z delenej misy, zdobený rytými líniami vytvárajúcimi štyri plochy zdobené jamkami, hnedočierna farba. Rozmery: dl. 5,5 cm, \varnothing 6 cm (inv. č. AP 2541) – E.

Tab. XII, 1

Črpák kónického tvaru s mierne von vyťahnutým ústím, s úzkym rovným dnom, uško odrazené, hnedá farba. Rozmery: v. 6,8 cm, \varnothing ú. 4,5 cm, \varnothing d. 1,2 cm (inv. č. AP 2561) – E.

Tab. XII, 2, obr. 4:5

Krčiaztek s vyšším hrdlom, sčasti poškodený, s odrazným uškom, s baňatou spodnou časťou zdobenou rytými zvislými a šikmými žliabkami, svetlohnedá farba. Rozmery: v. 7,2 cm, \varnothing ú. 5,6 cm, max. \varnothing 6,4 cm (inv. č. AP 2324) – E.

Tab. XII, 3

Nádobka miniatúrna súdkovitého tvaru na širšej dutej nožke, svetlohnedá farba. Rozmery: v. 3,9 cm, \varnothing ú. 2 cm, \varnothing d. 2,6 cm (inv. č. AP 2321) – PR.

Tab. XII, 5

Krčiaztek s vyšším hrdlom, sčasti poškodeným ústím a odrazným uškom, s pologuľatou spodnou časťou, s plytkými zvislými žliabkami, sivočierna farba. Rozmery: v. 4,7 cm, \varnothing ú. 4,2 cm, max. \varnothing 5,3 cm (inv. č. AP 2325) – E.

Tab. XII, 6

Krčiaztek – hrdlo a uško odrazené, spodná baňatá časť zdobená plytkými zvislými žliabkami, hnedá farba. Rozmery: v. 3,2 cm, max. \varnothing 5,7 cm (inv. č. AP 2326) – E.

Tab. XII, 7

Krčiaztek s mierne stlačeným dvojkónickým telom, s vyšším lievikovite roztvoreným hrdlom, uško odrazené, hnedá farba. Rozmery: v. 7,9 cm, \varnothing ú. 6,8 cm, max. \varnothing 7 cm (inv. č. AP 2342) – B 1.

Tab. XII, 8

Krčah – horná časť a uško odrazené, spodná časť dvojkónického tvaru, dno odsadené, rovno zrezané, výzdoba: zvislé žliabky a štyri plastické jazykovité výčnelky, hnedosivá farba. Rozmery: v. 5,8 cm, max. \varnothing 10,1 cm, \varnothing d. 5,8 cm (inv. č. AP 2526) – B 2.

Tab. XII, 9, obr. 4:1

Šálka kónického tvaru, v miestach uška ústie stlačené, párikové uško prečnievajúce nad okraj odrazené, hnedosivá farba. Rozmery: v. 4,7 cm, \varnothing ú. 11,8 cm (inv. č. AP 2355) – B 3.

Tab. XII, 10, obr. 4:2

Črep z vydutiny profilovanej misky, povrch hladný, sivá farba. Rozmery: 3 x 6,3 cm (inv. č. AP 2951) – L.
Tab. XIII, 5

Črep z vydutiny s rytými líniami vytvárajúcimi mriežkový motív, svetlohnedá farba. Rozmery: 3,8 x 6 cm (inv. č. AP 2877) – E.
Tab. XIII, 6

Črep okrajový s vodorovne zrezaným ústím, s rytými zvislými a jednou šikmou líniou, hnedá farba. Rozmery: 5,5 x 4,6 cm (inv. č. AP 2878) – E.
Tab. XIII, 7

Črep okrajový s mierne von vyťahnutým ústím, zdobený radom vpichov, hnedá farba. Rozmery: 3,8 x 4,1 cm (inv. č. AP 2910) – E.
Tab. XIII, 8

Miska kónického tvaru s dovnútra vtiahnutým okrajom, vodorovne zrezaným ústím, tmavosivá farba. Rozmery: v. 7,1 cm, \varnothing ú. 20 cm, \varnothing d. 7,6 cm (inv. č. AP 2314) – H.
Tab. XIV, 1

Hrncovitá nádoba s uškom pod von vyhnutým nízkym okrajom, zdobená nalepenou lomenou prstami pretláčanou výraznou páskou po celom obvode nádoby, tehlovočervená farba. Rozmery: v. 14,7 cm, \varnothing ú. 13 cm, \varnothing d. 7,8 cm (inv. č. AP 2364) – B 4.
Tab. XIV, 2, obr. 4:6

Miska hrubostenná dvojkónického tvaru s oddeleným nízkym hrdlom a zaobleným zosilneným ústím, dno rovné. Hnedosivá farba. Rozmery: v. 4,9 cm, \varnothing ú. 7,9 cm, \varnothing d. 4,9 cm (inv. č. AP 2358) – L.
Tab. XIV, 4

Vázička s baňatým telom, s vysokým kónickým hrdlom, s von vyťahnutým a zaobleným ústím, zdobená na maximálnej vydutí trojicami kruhových kolkov a kolmými žliabkami, hnedá farba. Rozmery: v. 8,1 cm, \varnothing ú. 3,4 cm, \varnothing d. 2,4 cm, max. \varnothing 7,5 cm (inv. č. AP 2313 – R. 1934, s. 166, 167, t. 10:11) – H–L.
Tab. XIV, 5, obr. 5:4

Nádoba nepravidelného dvojkónického tvaru s mierne von vyťahnutým a zaobleným ústím, dno rovné, hnedá farba. Rozmery: v. 7,3 cm, \varnothing ú. 4,5 cm, max. \varnothing 7,3 cm, \varnothing d. 4,7 cm (inv. č. AP 2318 – R. 1934, s. 167, t. 10:12) – H–L.
Tab. XIV, 7

Nádoba vajcovitého tvaru s odsadeným hrdlom, s von vyťahnutým a kolmo zrezaným ústím, dno rovné, zdobená rytými obvodovými líniami v hornej časti, sivohnedá farba. Rozmery: v. 20 cm, \varnothing ú. 16 cm, \varnothing d. 8,3 cm (inv. č. AP 2568) – ST 2.
Tab. XVI, 5, obr. 5:7

Nádoba vajcovitého tvaru s lievikovito roztvoreným okrajom a šikmo zrezaným ústím, s maximálnou vyduťou v hornej tretine, dno rovné so značkou (viacnásobný kríž), telo nádoby zdobené tromi radmi viacnásobných obvodových rytých líní, tmavosivá farba. Rozmery: v. 17 cm, \varnothing ú. 13,8 cm, \varnothing d. 7 cm (inv. č. AP 2573) – ST 2.
Tab. XVI, 6

Želiezovce, okr. Levice (časť Mikula)

Miska dvojkónického tvaru, s užším hrdlom, s von vyhnutým a zosilneným ústím, s rytou obvodovou líniou, s kruhovým omfalickým dnom, tmavosivá farba. Rozmery: v. 9,9 cm, \varnothing ú. 25, 5 cm, \varnothing d. 9 cm (inv. č. AP 2310 – R. 1934, s. 155, t. 6:14) – L.
Tab. XIV, 3, obr. 5:1

Neznáme nálezisko

Fragment hornej časti nádoby s odsadeným telom, s nízkym hrdlom, s von vyhnutým zosilneným okrajom, s rytou obvodovou ryhou a s dvoma horizontálnymi pásmi obdĺžnikovými kolkov s esovitým motívom, tmavosivá farba. Rozmery: v. 9 cm, \varnothing ú. 13, 2 cm, max. \varnothing 18 cm (inv. č. AP 2543) – L.
Tab. XVI, 1, obr. 5:2

Krčiaztek s mierne stlačeným dvojkónickým telom, s vyšším hrdlom, ústie roztvorené, páškové uško odrazené, tmavosivá farba. Rozmery: v. 7,1 cm, \varnothing ú. 5,1 cm, max. \varnothing 5,6 cm (inv. č. AP 2329) – E.
Tab. XV, 2

Fragment nádoby s dvojkónickým telom, s vyšším hrdlom, ústie von vyťahnuté s páškovým uškom, sivočierna farba. Rozmery: v. 5,8 cm, š. 8,8 cm (inv. č. AP 2596) – B 3.
Tab. XV, 3

Nůžka – fragment z misky, kónická, dutá, v základni rozšířená, žltá farba, na fragmente miskovitej časti zvyšky maľovania červenej farby. Rozmery: v. 5,5 cm, ø d. 8,7 cm (inv. č. AP 2370) – RG.

Tab. XV, 4

Nůžka – fragment z trojnožky, v hornej časti s jamkou, žltohnedá farba, na hornej plôške zelenohnedá glazúra. Rozmery: dl. 6,6 cm (inv. č. AP 2548) – novovek.

Tab. XV, 5

Pokrievka – fragment hornej časti, kónického tvaru, s plochým kruhovým gombíkom, sivá farba. Rozmery: v. 5,5 cm, max. ø 10,2 cm, gombík ø 4,8 cm (inv. č. AP 2369) – ST 3.

Tab. XV, 6

Miska kónického tvaru s dovnútra vťahnutým a šikmo torčovaným ústím, povrch hladný, svetlohnedá, miestami sivá farba. Rozmery: v. 7,4 cm, ø ú. 30,6 cm, ø d. 9,3 cm (inv. č. AP 2315) – B 2.

Tab. XVI, 1, obr. 4:4

Džbán dvojkónického tvaru, s von vyhnutým a zaobleným ústím, s pásikovým uškom vychádzajúcim z okraja nádoby a končiacim na maximálnej vydutí, dno rovné, s obvodovou rytou líniou na maximálnej vydutí, sivá farba. Rozmery: v. 13,6 cm, ø ú. 7,4 cm, max. ø 11,4 cm, ø d. 4,2 cm. Uško: š. 1,4 cm (inv. č. AP 2567) – SN.

Tab. XVI, 4, obr. 5:3

Maďarsko

Békésgyula

Hrncovitá nádoba nepravidelného tvaru (pravdepodobne pri sušení alebo vypálení zdeformovaná), s maximálnou baňatosťou v hornej tretine, s nízkym hrdlom a odsadeným okrajom, ústie šikmo zrezané, dno rovné, pod hrdlom a v dolnej časti ryté obvodové línie, tehlovočervená farba. Rozmery: v. 15,3 cm, ø ú. 13,2 cm, ø d. 7,8 cm, max. ø 15,3 cm (inv. č. AP 2572) – ST 2.

Tab. XVI, 7, obr. 5:8

Dregély Palánk

Hrncovitá nádoba s odsadeným hrdlom, s von vyhnutým a zaobleným ústím, s dvoma pásikovými uškami (jedno odrazené) povrch tela zdrsnený, hnedá farba. Rozmery: v. 19,2 cm, ø ú. 14,7 cm, ø d. 7 cm (inv. č. AP 2363) – B.

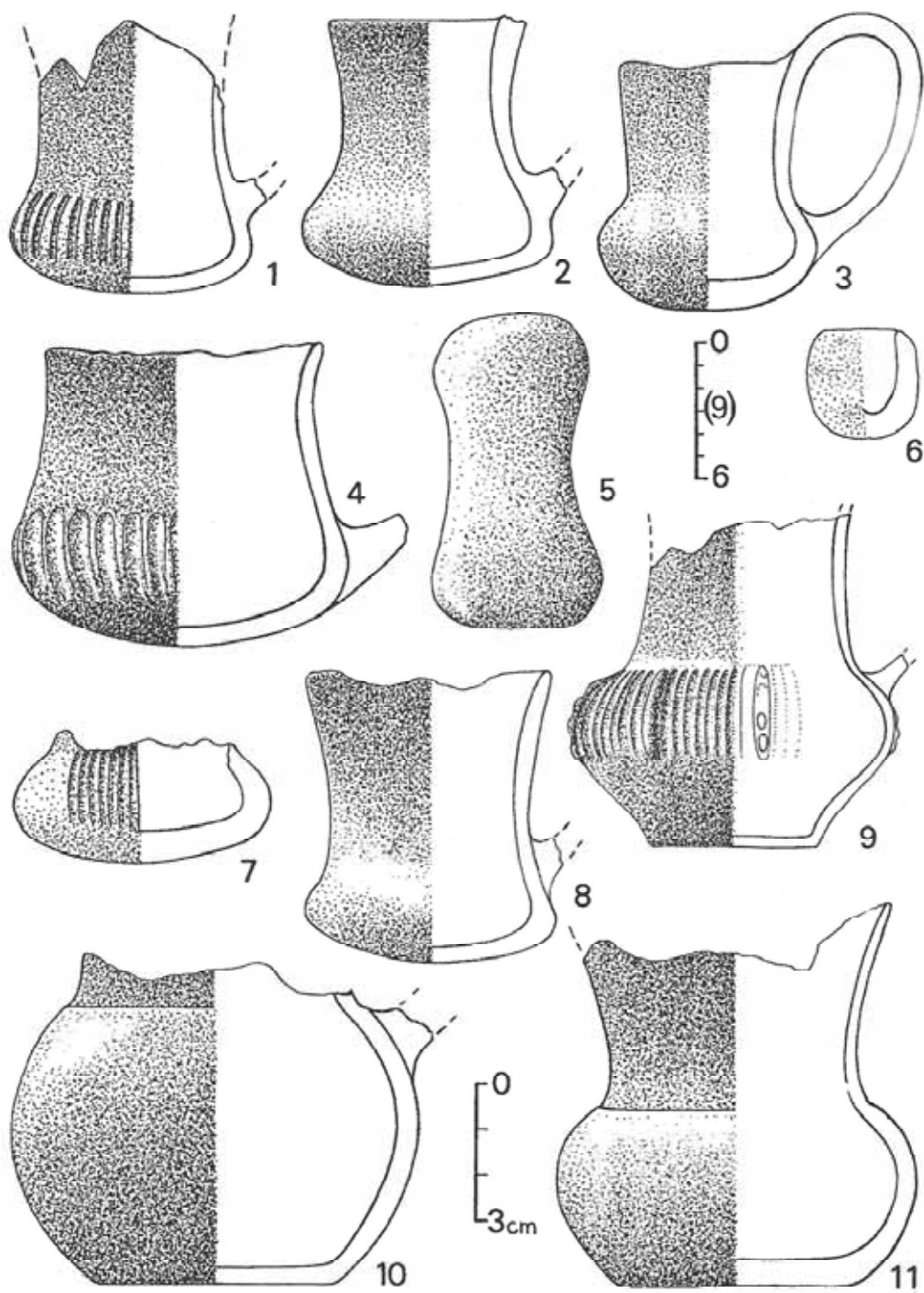
Tab. XVI, 3

ARCHEOLOGICKÁ ZBIERKA ZO ŽELIEZOVIEC

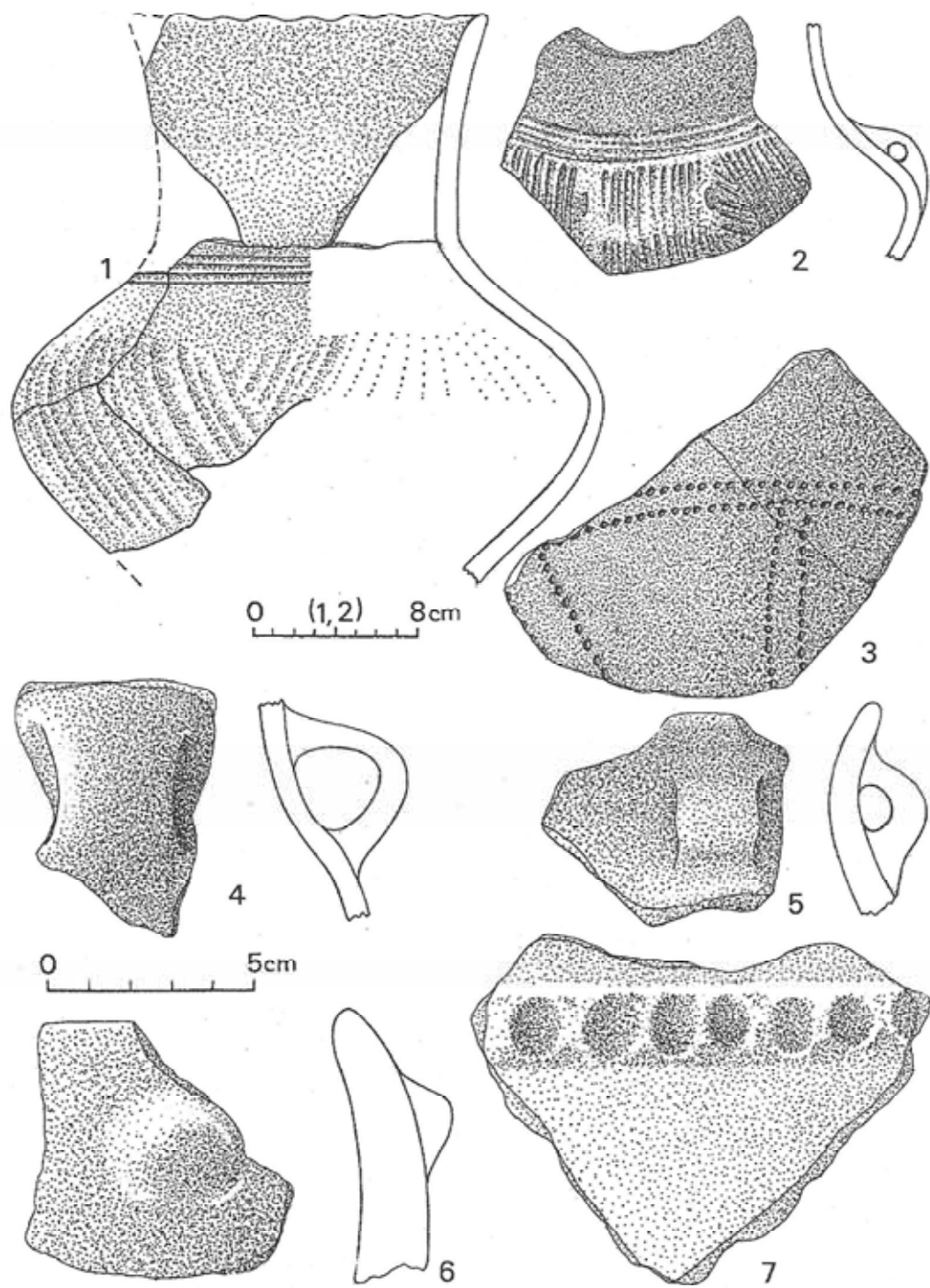
III.

Magda Pichlerová - Katarína Tomčíková

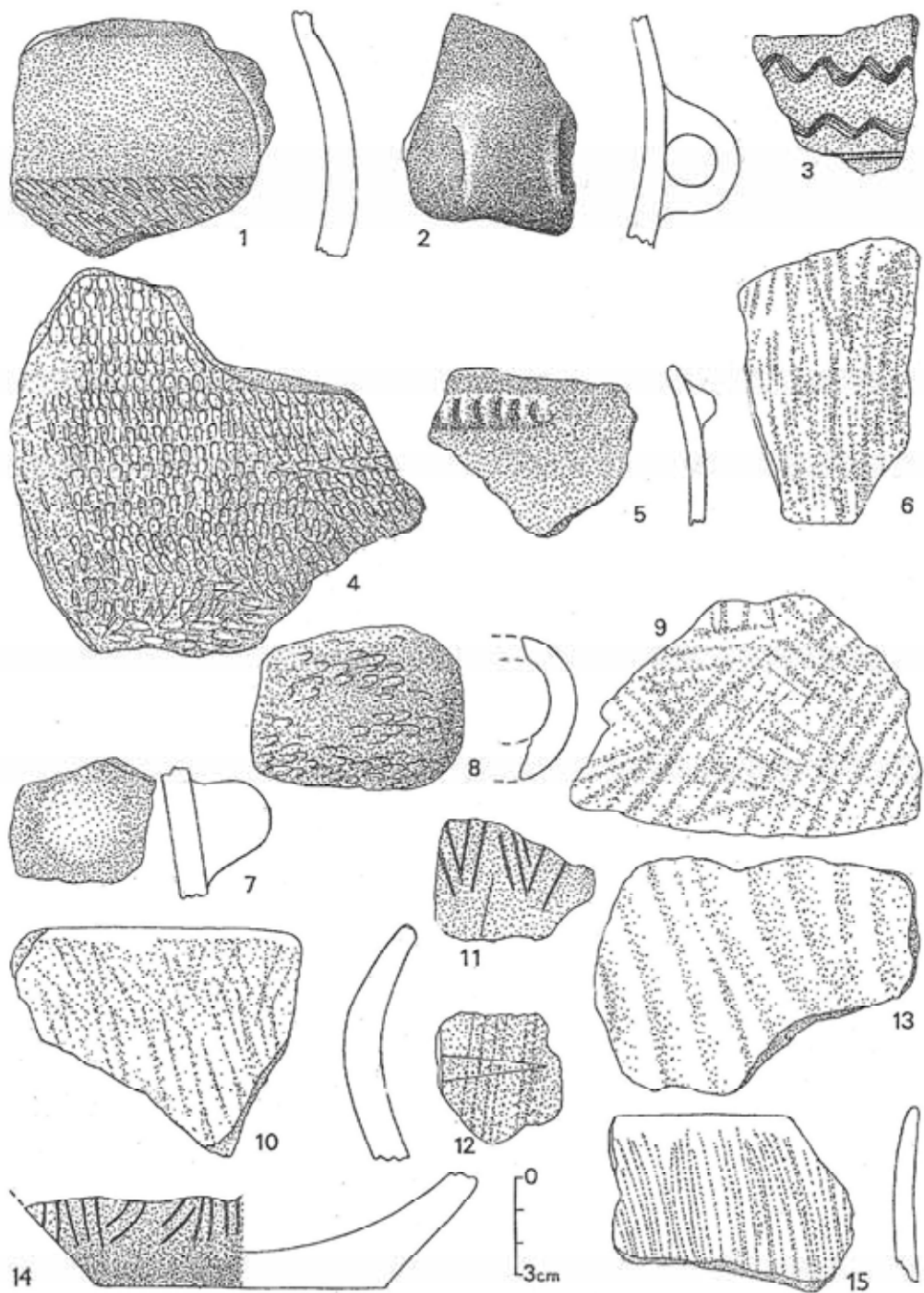
TABUĽKY

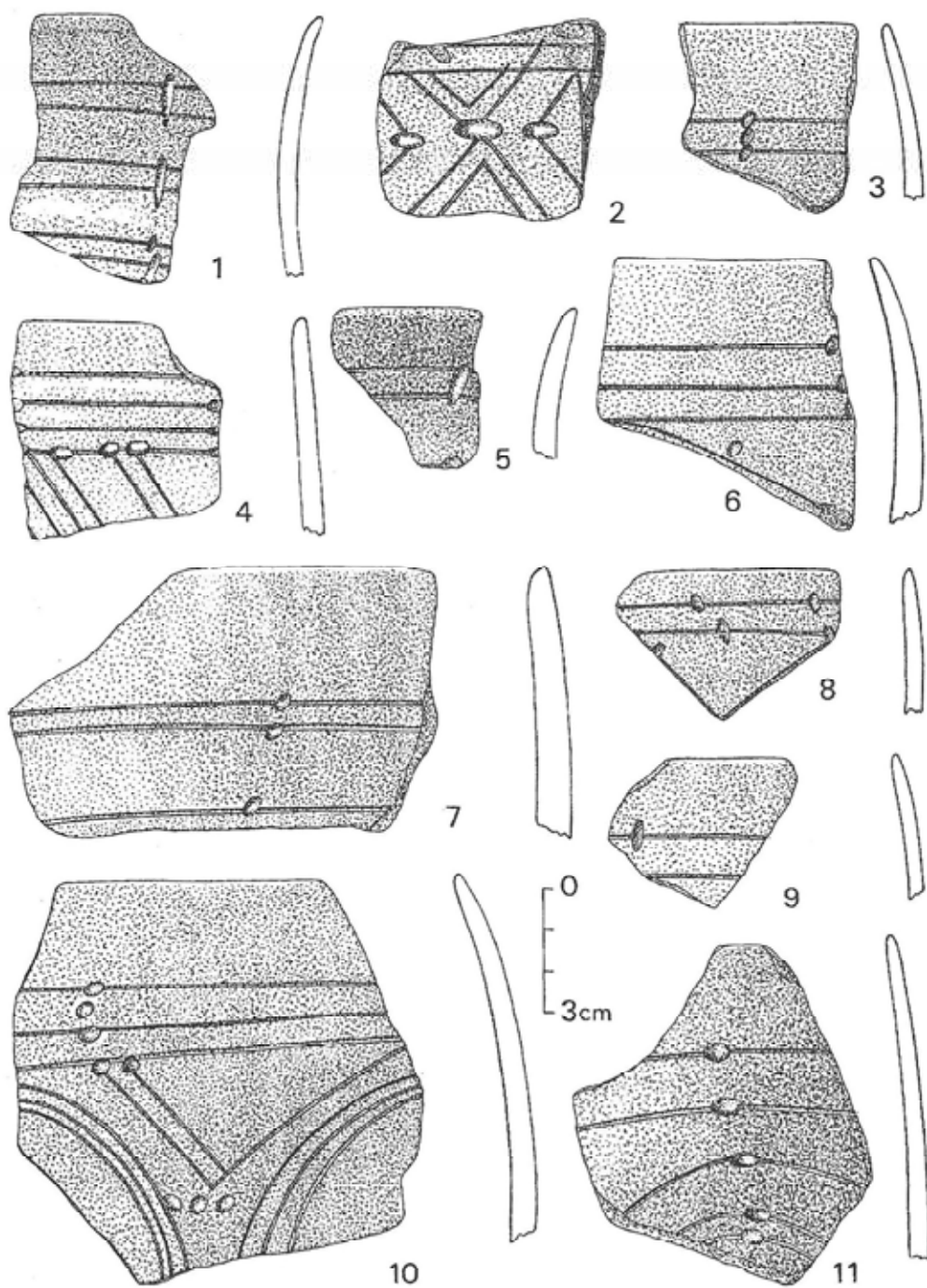
Tab. 1. Želiezovská zbierka. Vyškovce nad Ipľom

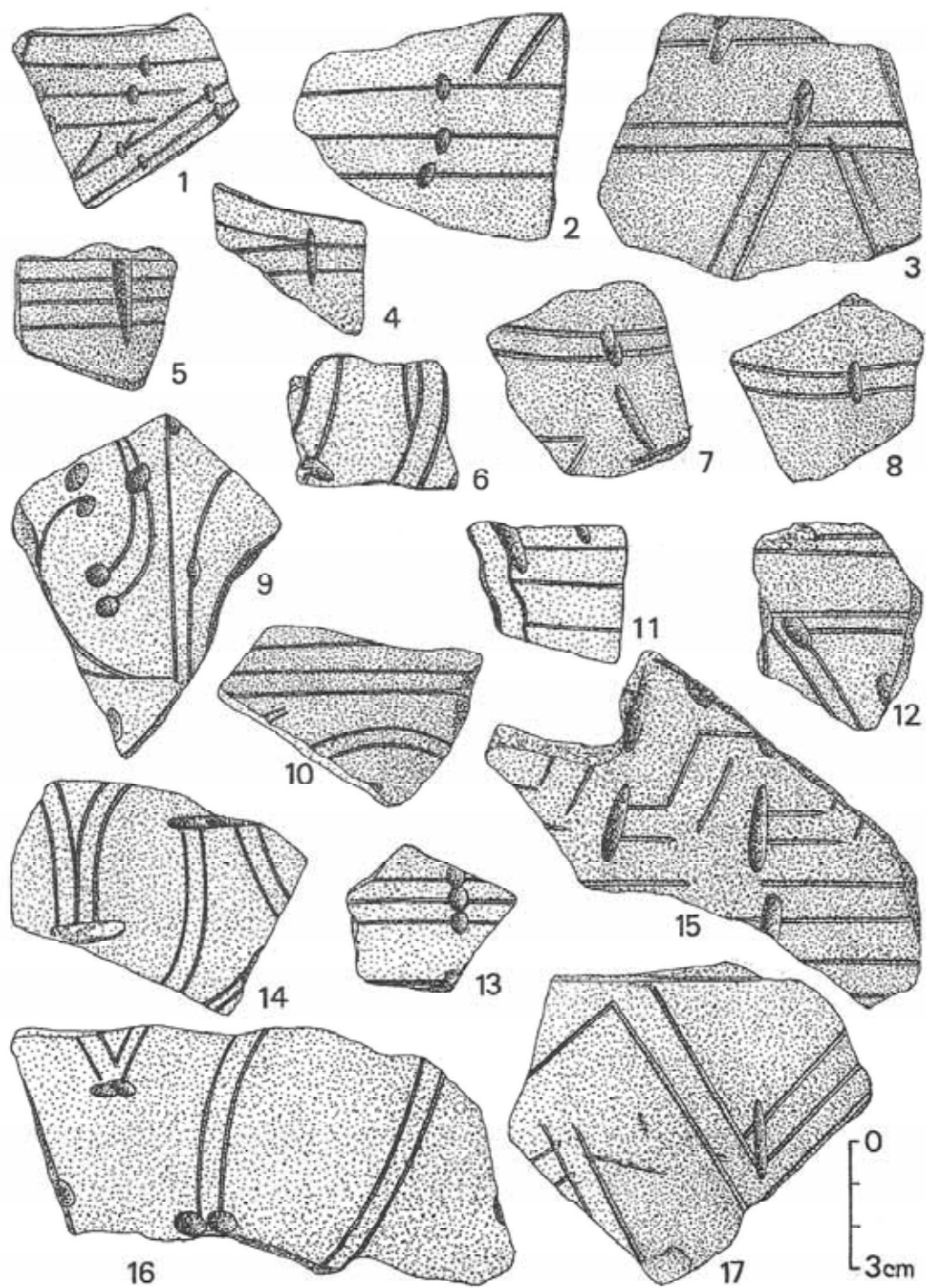
Tab. II. Želiezovská zbierka. Vyškovce nad Ipľom

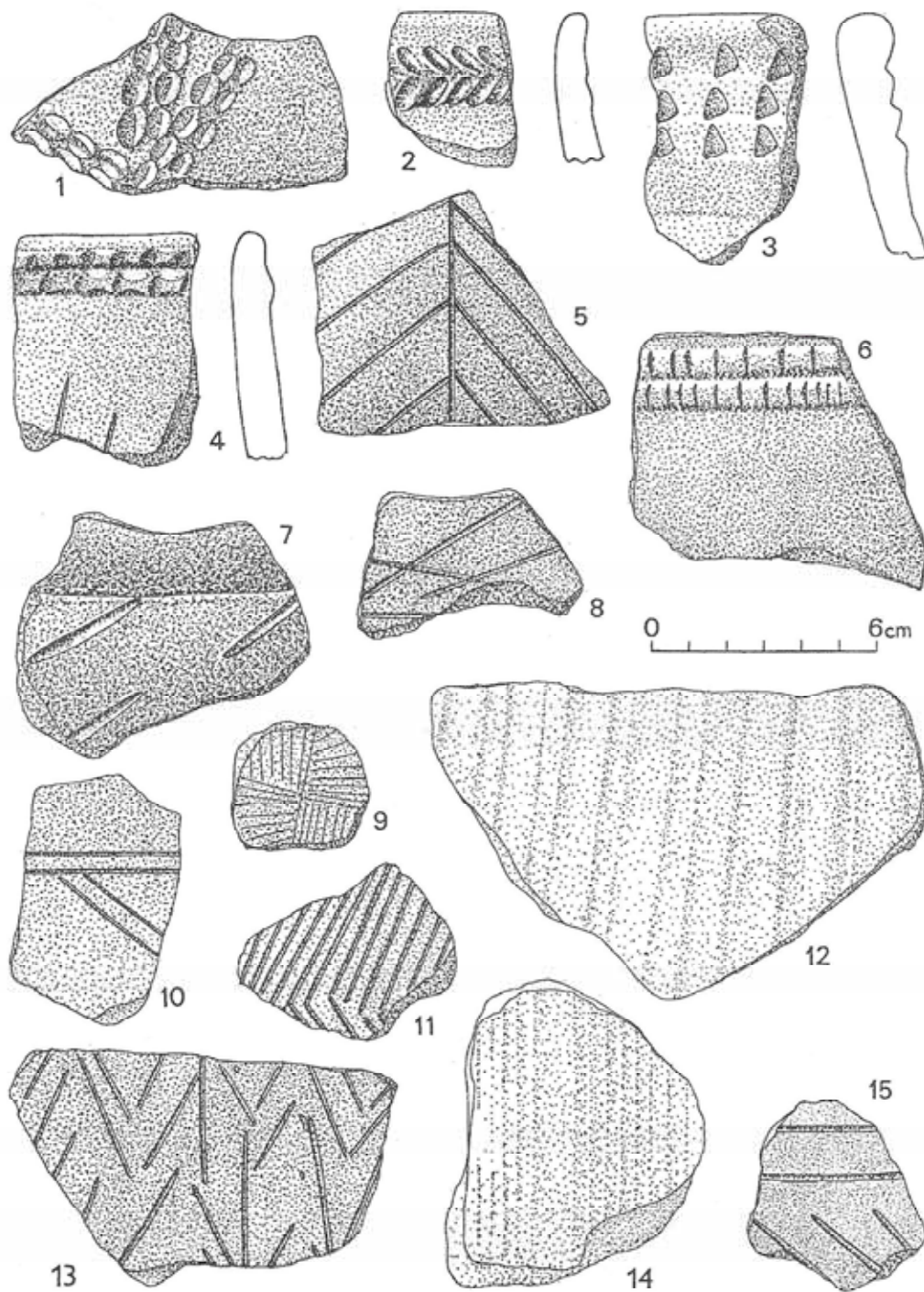
Tab. III. Želiezovská zbierka. Vyškovce nad Ipľom

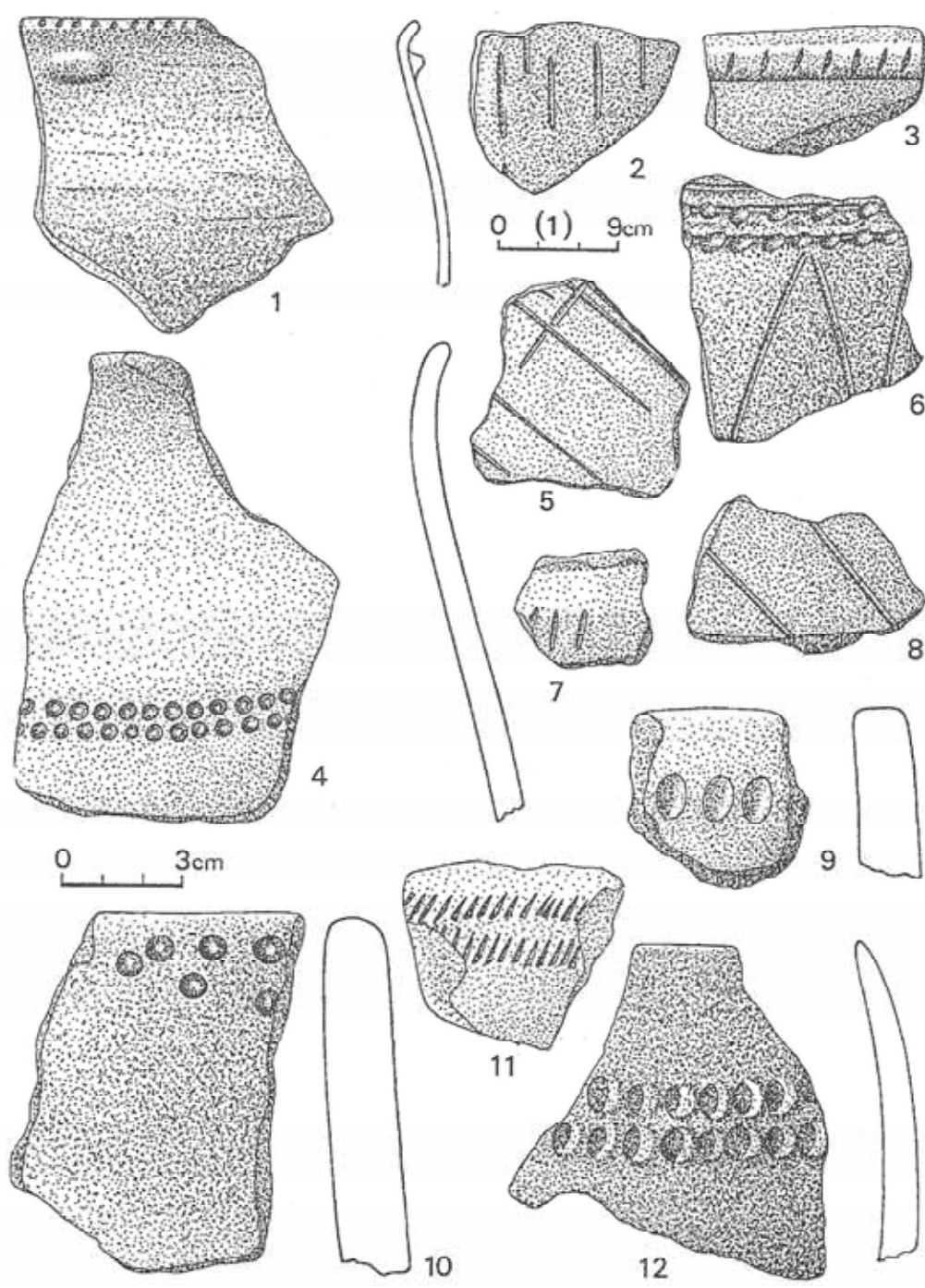
Tab. IV. Želiezovská zbierka. Želiezovce

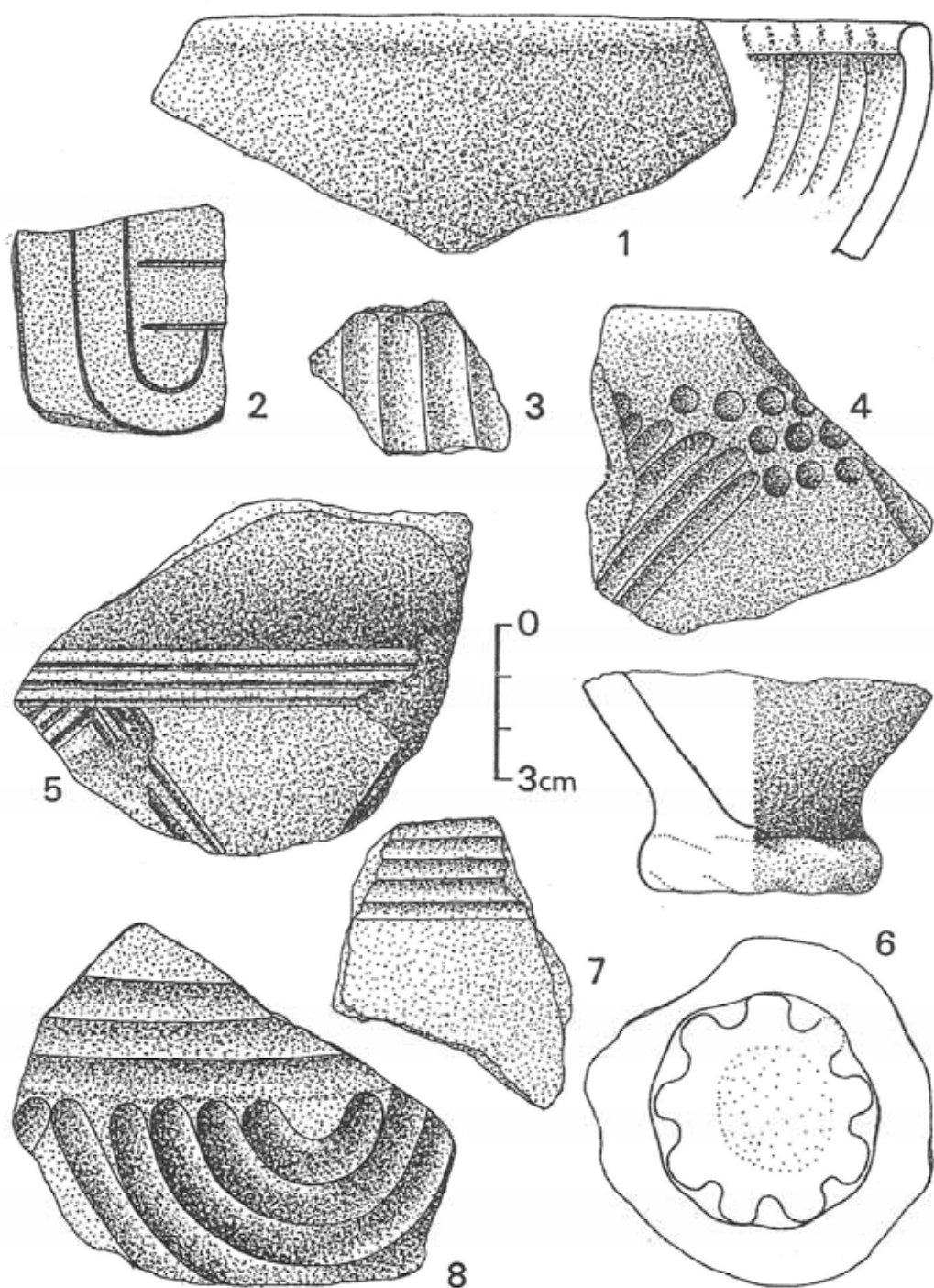
Tab. V. Želiezovská zbierka. Želiezovce

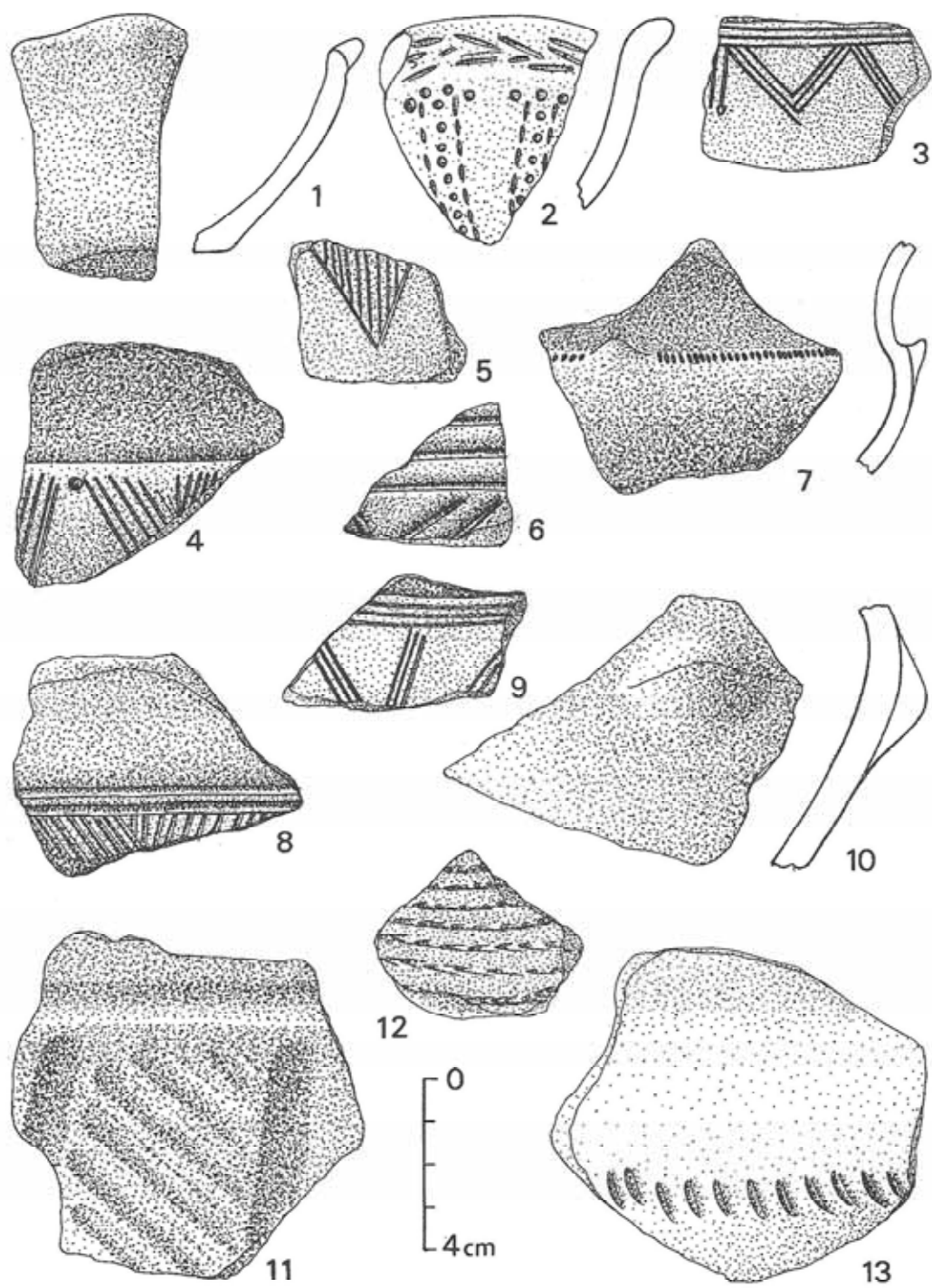
Tab. VI. Želiezovská zbierka. Želiezovce

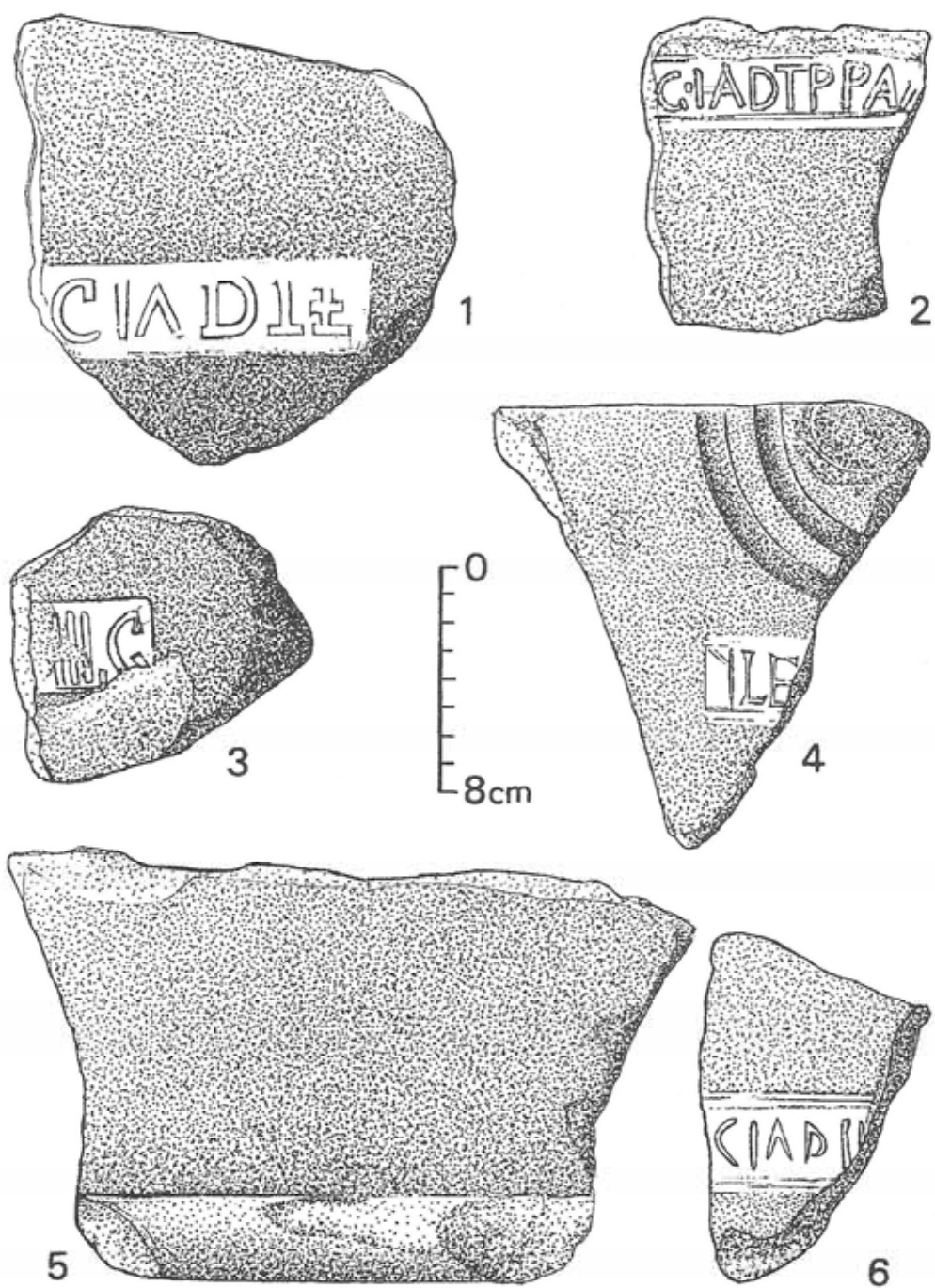
Tab. VII. Želiezovská zbierka. Želiezovce

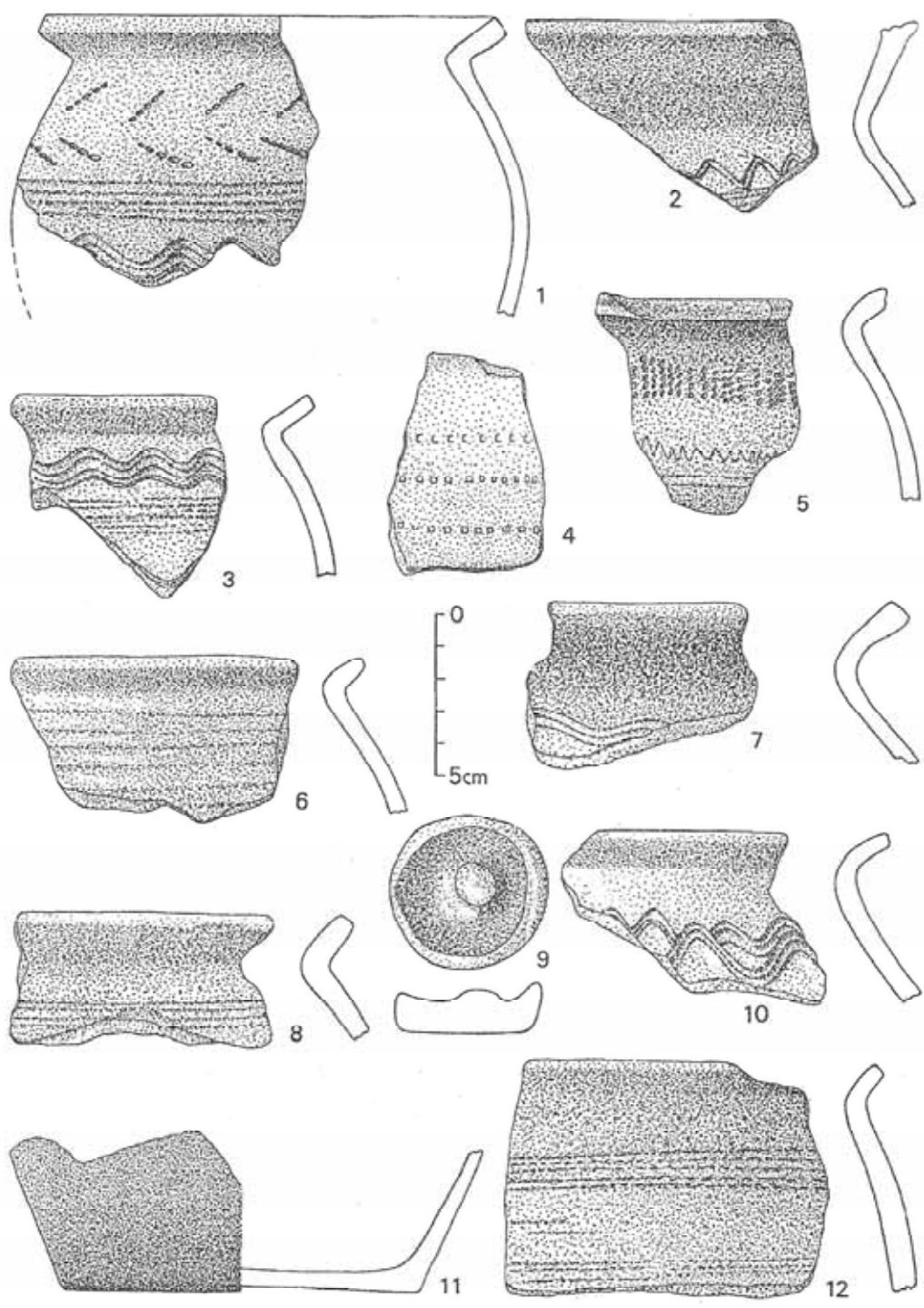
Tab. VIII. Želiezovská zbierka. Želiezovce

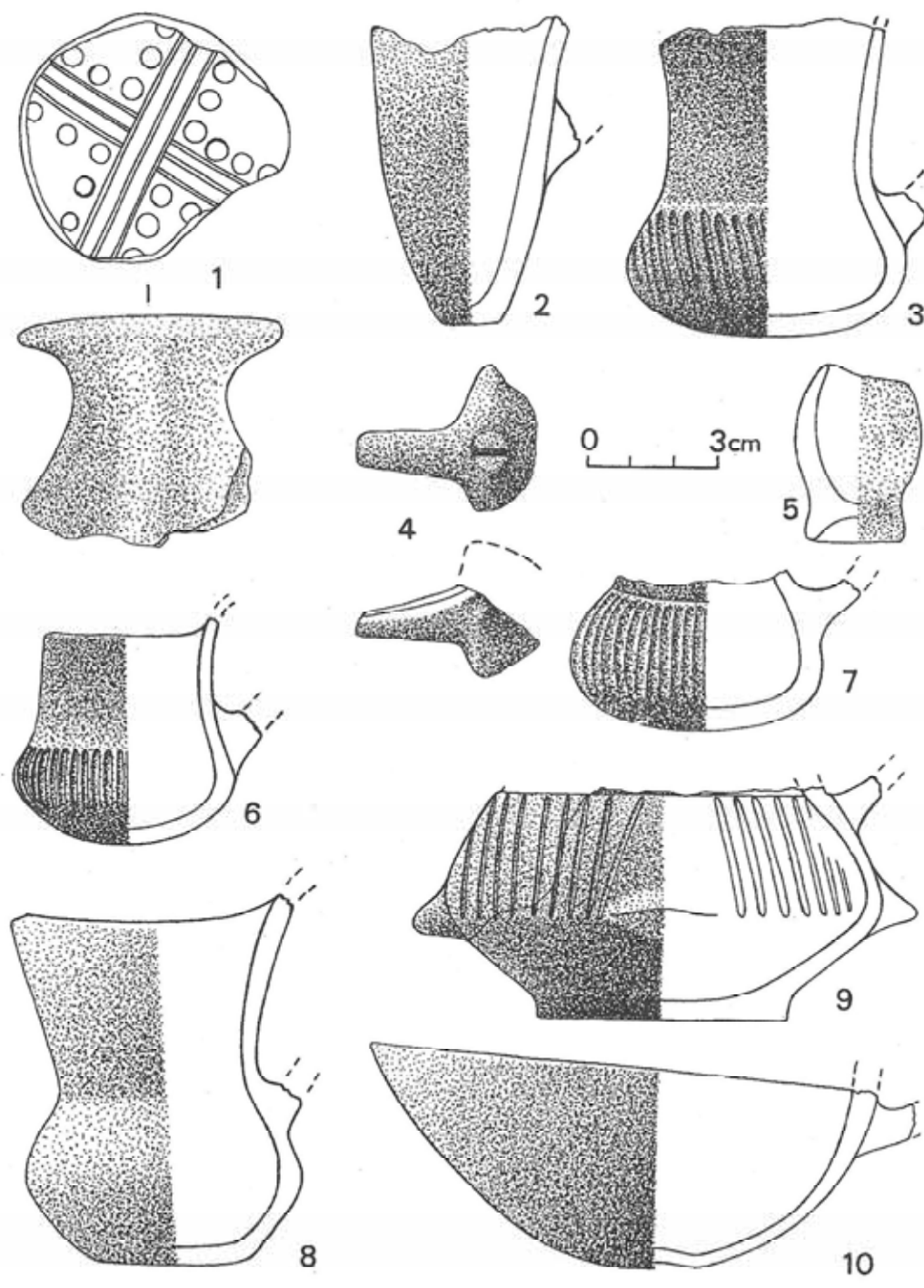
Tab. IX. Želiezovská zbierka. Želiezovce

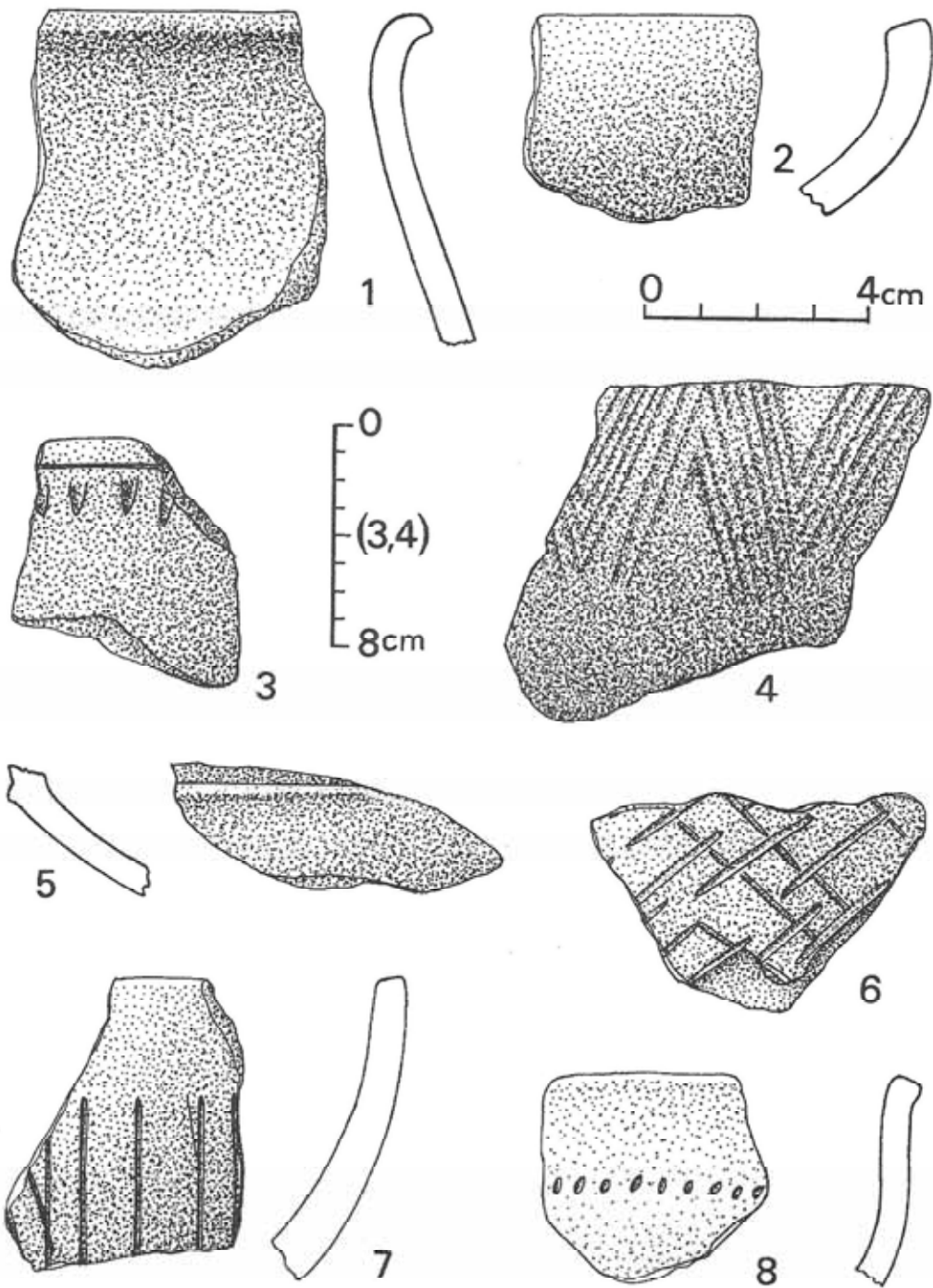
Tab. X. Želiezovská zbierka. Želiezovce

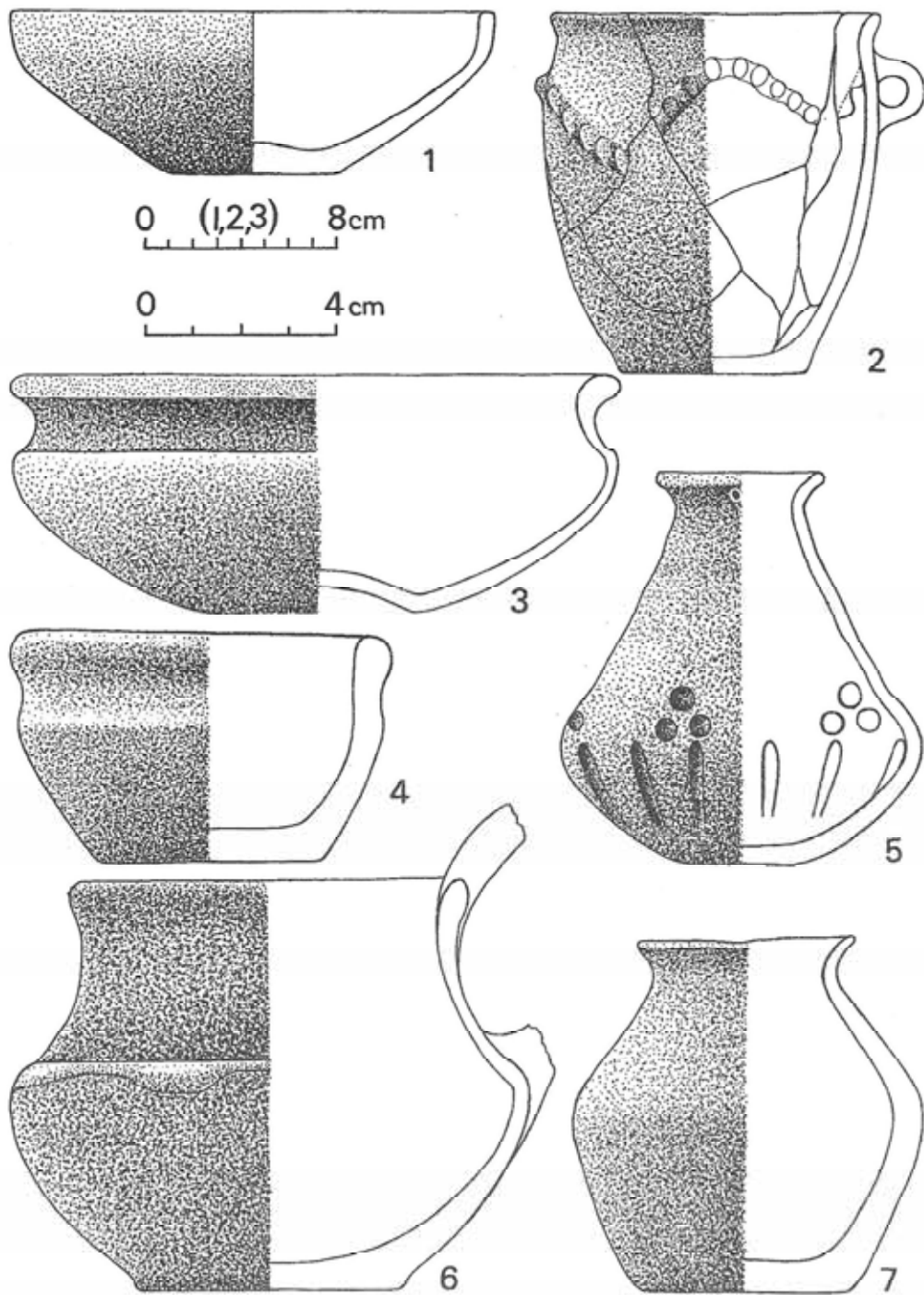
Tab. XI Želiezovská zbierka. Želiezovce

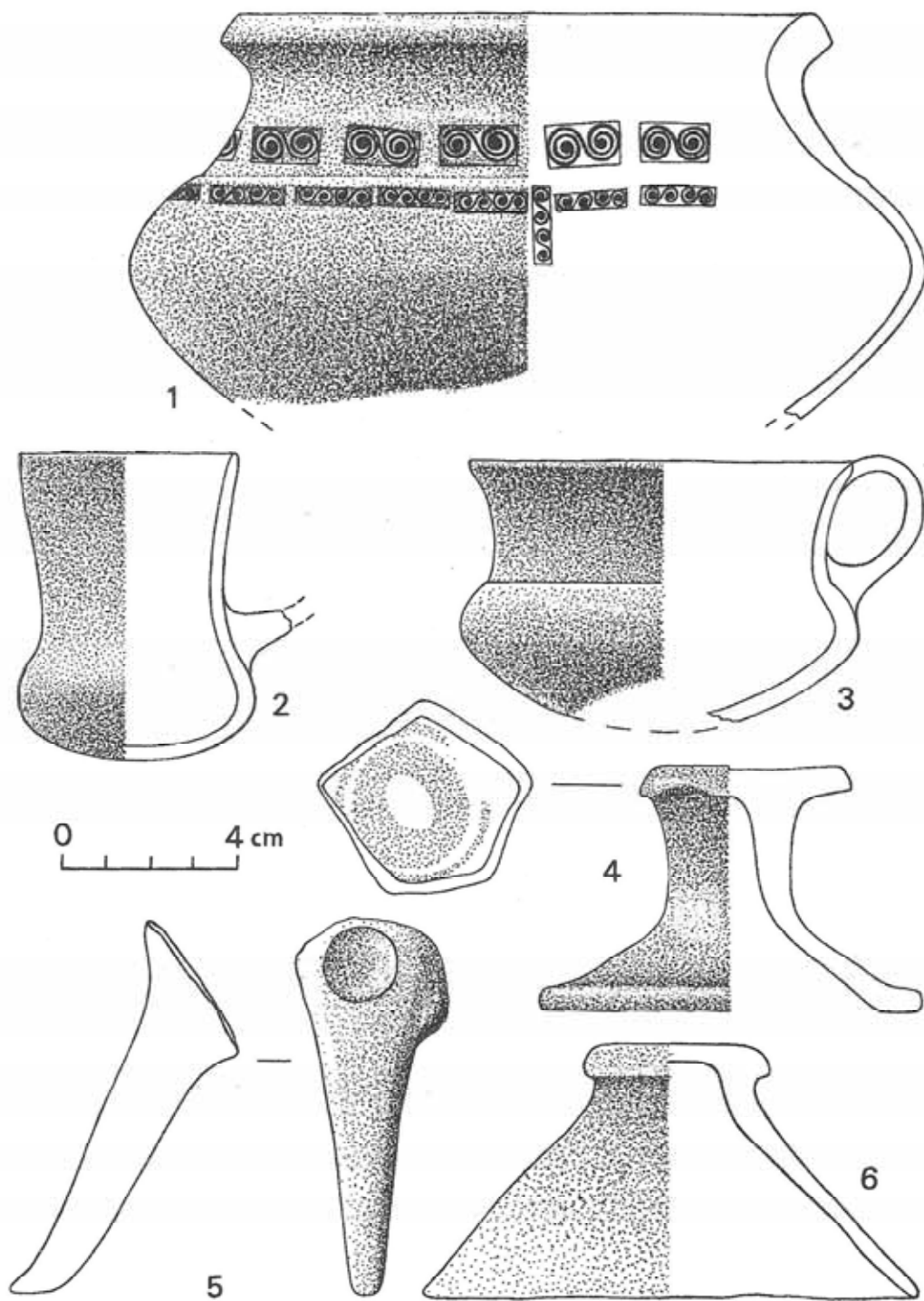
Tab. XII. Želiezovská zbierka. Želiezovce

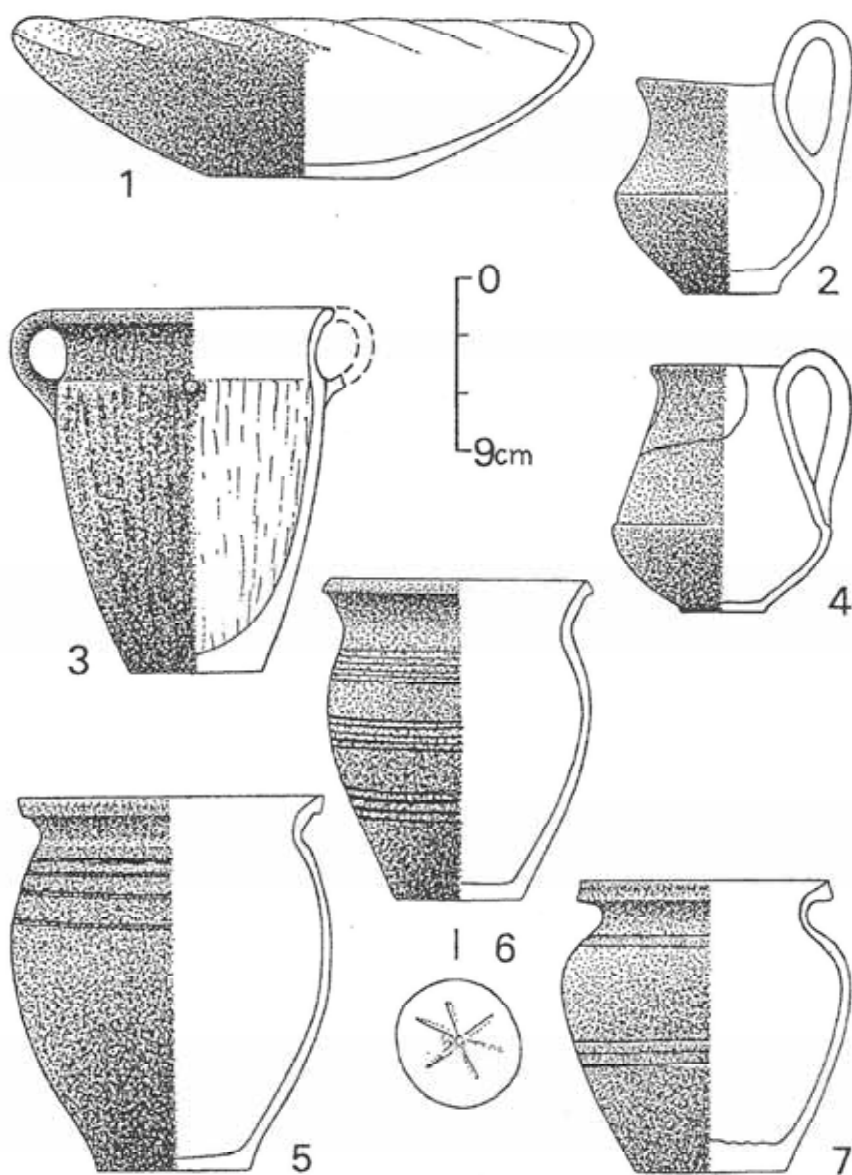
Tab. XIII. Želiezovská zbierka. Želiezovce.

Tab. XIV. Želiezovská zbierka. Želiezovce

Tab. XV. Želiezovská zbierka. Neznáme nálezisko

Tab. XVI. Želiezovská zbierka. Želiezovce – 2,5,6, neznáme nálezisko – 1,4,
Maďarsko, Békésgyula – 7, Dregély Palánk – 3.

POZNÁMKY

¹ Z pohľadu komplexnosti spracovania regionálnej zbierky zo Želiezoviec zaradujeme do súpisu aj nálezy z dnešného územia Maďarska: Békésyula (tab. XVI, 7, obr. 5:8), Dregély Palánk (tab. XVI, 3) a prv publikované z Gyomy a Körösu (Pichlerová – Tomčíková, 1993, 55, 1994, 86, pozn.3), pričom neriešime problematiku ich kultúrneho zaradenia.

² Želiezovskú skupinu na tomto eponymnom nálezisku dokumentuje iba niekoľko črepov.

³ Sú to črepy nezdobené, z vydutín nádob bez profilácie, u ktorých je otáznе časové zaradenie.

⁴ Zbierka Breunera, ktorý bol koncom minulého storočia inšpektorom na želiezovskom panstve, obsahovala aj nálezy priamo zo Želiezoviec: praveké nádoby, hlinené závažia, zdobené prasleny a mamutie zuby s uvedením náleziska „potok Kompa“ pri Želiezovciach. Zbierku ďalej tvorili nálezy z pravekých sídlisk z Ipeľskej a Pohronskej oblasti. Blížšie údaje o zbierke nie sú známe, možno sa včlenila do zbierky E. Coudenhoveovej.

⁵ Určenie polohy zodpovedá požiadavkám danej doby. Vztahuje sa na nálezy v AM SNM, získané za prvej ČSR, u ktorých je určená lokalita: terasa na juh od Želiezoviec na pravom brehu Hrona (Eisner, 1933, 32–33, 160, 186, 276).

⁶ K tomuto črepu nepoznáme polohu, ale zlomky podobných mis s gombíkmi na okraji mis spomína J. Eisner z polohy: terasa na pravom brehu Hrona na juh od Želiezoviec (1933, 32–33, pozn. 154).

⁷ Na terase južne od Želiezoviec, na pravom brehu Hrona sa nachádzali črepy, ktoré J. Eisner zaradil k lužicko-sliezskym črepom (1933, 160).

⁸ Problematike krížových kovaní s analógiami v Karpatskej kotline a v bývalom Sovietskom zväze sa venoval B. Benadik. Želiezovské kovanie zaradil k archaickým tvarom, sprievodnú keramiku datoval mladšie, do 4. storočia (Benadik, 1953, 674, 678, 680). Opaskové kovanie vzhľadom na svoju unikátnosť zaradil J. Eisner (1938, 7, obr. 34) so súhlasom E. Coudenhoveovej na výstavu Umenie na Slovensku, ktorá sa konala v Prahe roku 1938.

⁹ Svedčia o tom i ďalšie, zatiaľ kusé doklady, napr. v blízkosti Bini sa v sekundárnej polohe našiel kamenný fragment oltára s úmyselne porušeným textom, ktorý Š. Holčík datuje na začiatok 3. storočia (1981, 426). Žiada sa ešte poznamenať, že sarkofág, nachádzajúci sa dnes v Želiezovciach, bol sem privezený z Aquinca ešte v stredoveku (Eisner, 1933, 208).

LITERATÚRA

- BÁTORA, J. 1982: Praveké, stredoveké a novoveké nálezy zo Želiezoviec, AVANS 1981, s. 31–32.
- BENADIK, B. 1953: Skýtsky problém ve světle nových archeologických nálezů na Slovensku. AR V, s. 672–683.
- EISNER, J. 1933: Slovensko v pravěku, Bratislava.
- EISNER, J. 1938: Slovensko v pravěku a na počátku dějin. Umění na Slovensku. Odkaz země a lidu. Praha, s. 1–8.
- FUSEK, G. 1994: Slovensko vo vřasnoslovanskom období. Nitra.
- HOLČÍK, Š. 1981: Římský oltář v Bini. AR XXXIII, s. 424–427.
- HRUBEC, I. 1989: Želiezovce. In: Pramene k dejinám osídlenia Slovenska z konca 5. až z 13. storočia I/1. Nitra, s. 176–178.
- MITSCHA-MÄRHEIM, H. 1924: Vorgeschichtliches aus dem unteren Grantale. Wiener Prähistorische Zeitschrift 11, s. 105–117.
- MITSCHA-MÄRHEIM, H. – PITTIONI, R. 1934: Zur Besiedlungsgeschichte des unteren Grantales, Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien, 64, s. 147–173, t. 1–10.
- NEUMANN, A. 1973: Der römische Limes in Österreich. Ziegel aus Vindobona, Wien.
- NOVOTNÝ, B. 1984: Chata z doby římské v Želiezovciach (okres Levice). Zborník prác Ludmily Kraskovskej (k životnému jubileu), s. 107–118.
- ONDROUCH, V. 1934: Der römische Denarfund von Vyřkovce aus der Frühkaiserzeit, Bratislava.
- OŽDÁNI, O. 1992: K osídlení polohy Mahér vo Vyřkovciach nad Ipřom. Zborník Tekovského múzea v Levicech I, s. 17–34.
- PAVŮK, J. 1969: Chronologie der Želiezovce-Gruppe. SIA XVII, s. 269–367.
- PICHLEROVÁ, M. 1971: Nové nálezy mařarovskej kultúry v zbierkach SNM. Zborník SNM LXV, História 11, s. 5–23.
- PICHLEROVÁ, M. – TOMČÍKOVÁ, K. 1993: Archeologická zbierka zo Želiezoviec I. Zborník SNM LXXXVII, Archeológia 3, s. 53–90.
- PICHLEROVÁ, M. – TOMČÍKOVÁ, K. 1994: Archeologická zbierka zo Želiezoviec II. Zborník SNM LXXXVIII, Archeológia 4, s. 85–128.
- RAJTÁR, J. 1987: Nálezy kolkovaných tehál z výřkumu římského tábora v Iži v rokoch 1978–1984, řZ 23, s. 53–94.
- RÉCSEY, V. 1894: Római castrum Tokodon es ujjabb régészeti leletek Esztergom – és Hontmegyében, AE XIV (Új folyam), s. 65–70.
- UNGER, J. 1984: Základní horizonty keramiky 12.–15. stol. na soutoku Jihlavy a Svratky, okr. Břeclav, AR XXXVI, s. 288–295.

ARCHÄOLOGISCHE SAMMLUNG AUS ŽELIEZOVCE III.

Magda Pichlerová – Katarína Tomčíková

In diesem Teil der Bearbeitung der „Želiezovce-Sammlung“ knüpfen wir unmittelbar an den in der vorangehenden Nummer des Sammelbandes veröffentlichten Teil an. Wir widmen die Aufmerksamkeit in der Reihenfolge auf zwei weitere Fundorte: Vyškovce nad Ipľom, Bez. Levice, und Želiezovce, Bez. Levice. Angeschlossen ist das Keramikmaterial, von welchem die Fundstelle nicht bekannt ist, aber aus dem Gran- und Eipeltal stammt, weiteres zwei Gefäße aus dem Gebiet des heutigen Ungarn. Alle Funde (zusammen 165 Stück) sind im Katalogteil beschrieben und zeichnerisch auf Tafeln abgebildet. Auch verschollene Funde sind beachtet worden (Abb. 3).

Vyškovce nad Ipľom bot mit seiner geographischen Lage in der Eipelbiegung günstige Siedlungsbedingungen bereits seit der Urzeit. Aus dem Gemeindekataster, aus nicht näher bekannter Lage, existieren Belege über die Besiedlung von Gemeinschaften der Badener Kultur (Taf. I, 1–9; II, 1–3) und der Maďarovce-Kultur (Taf. I, 10, 11; II, 4–7). Die bekannteste Lage ist in Vyškovce nad Ipľom die befestigte Höhensiedlung der Hatvan-Kultur im sog. Teil Mahér (Abb. 2), von wo sich in der Sammlung Scherbenmaterial mit charakteristischer Verzierung befindet (Taf. III, 1, 4, 6, 8–15).

Die zahlreichsten Funde enthält die Želiezovce-Sammlung aus dem Gemeindekataster von Želiezovce. Durch das Verdienst des erhöhten Interesses von E. Coudenhove (Besitzerin der Sammlung) reißt man heute diese Lokalität zu bedeutsamen Fundorten im Grantal. Reiche Funde, von denen ein Teil im ersten Kapitel publiziert wurde (Pichlerová – Tomčíková 1993, 68–70), vertreten ungleichmäßig die einzelnen Entwicklungsabschnitte. Eine frequentierte Gruppe bilden am ehesten aus Siedlungen stammende Scherben, die für den Inhalt der Kultur mit Linear Keramik charakteristisch sind (Taf. IV, 3–11; V, 1–4, 9, 10, 12, 13, 15–17; VIII, 2). Die Želiezovce-Gruppe repräsentieren nur einige Scherben (Taf. IV, 2; V, 1, 5–8, 11, 14). Diesem Kulturbereich zuweisbar ist wahrscheinlich auch das Fragment eines Miniaturkultgefäßes (etwa eine zoomorphe Plastik, falls wir die Funktion einer Klapper ausschließen) (Taf. XII, 4).

Die Spätsteinzeit belegen Funde, die im Inventar der Boleráz-Gruppe (Taf. VI, 4–6, 8–13) und der Badener Kultur vorkommen (Taf. VI, 1, 3; VII, 2–12; XIII, 3, 4, 6–8). Zur Badener Kultur gehören auch ein Knopf von einer zweiteiligen Schüssel (Taf. XII, 1), kleine Krüge (Taf. XII, 3, 6, 7) und eine Schöpfkelle (Taf. XII, 2; Abb. 4:5).

Von der Besiedlung in Želiezovce während der älteren Bronzezeit zeugen Funde der nordpannonischen (Taf. IX, 3–6, 13) und Maďarovce-Kultur (Taf. IX, 7, 10; XII, 8). In den Bereich der mittleren Bronzezeit gehört ein Krugfragment (Taf. XII, 9; Abb. 4:1).

Besiedlung aus der jüngeren Bronzezeit ist bescheiden: eine Tasse (Taf. XII, 10; Abb. 4:2) und ein topfförmiges Gefäß (Taf. XIV, 2; Abb. 4:6).

Ebenso sind auch Funde für die kulturelle Einstufung in die Hallstattzeit unausgeprägt: eine Schüssel (Taf. XIV, 1) und Scherben (Taf. VIII, 4, 8).

Aus der ausklingenden Hallstattstufe befanden sich im Inventar der Sammlung Funde aus einem Körpergrab, von denen in das Archäologische Museum des SNM zu Bratislava nur zwei Krüge gelangten (Taf. XVI, 6; XVI, 2). Die Grabausstattung mit charakteristischen Belegen der skythischen Produktion kann aufgrund der Beschreibung zeichnerisch dokumentiert werden, also auch die verschollenen Bronzefunde, von denen eine Gürtelschließe in unserem Milieu ein Unikat darstellt (Abb. 3). Wahrscheinlich stammen von der Stelle dieses Grabes zwei weitere Gefäße (Taf. XIV, 5, 7).

Spätlatènezeitliche Besiedlung ist in Želiezovce durch eine Schüssel (Taf. XIV, 3, 4) und Einzelscherben belegt (Taf. XIII, 5).

Zur Lösung der Besiedlung und Stellung von Želiezovce in römischer Zeit enthält die Sammlung nur lückenhafte Belege. Es sind dies Ziegelfragmente von einer nicht näher bekannten Lage (Taf. X). Drei von ihnen, wenn auch mit unvollständigem Stempel und mit einem anderen Typ der Beschriftung, gehören zu den Legionseinheiten: Legio I adiutrix pia fidelia (Taf. X, 1, 6), mit der späteren Bezeichnung Legio I adiutrix pia fidelia Antoniniana (Taf. X, 2). Die Ziegel mit dem Stempel dieser Legion, die aus dem J. 114 in Brigetio stationierte, fügen sich mit der Bezeichnung Antoniniana in das 3. Jh. Die Ziegel aus Želiezovce sind Zeugen des Aufenthaltes von Einheiten dieser Legion zu Beginn des 3. Jh., als die Römer verstärktes Interesse am Grantalgebiet hatten.

Eine weitere Gruppe bildet Keramik ohne nähere Bestimmung der Fundstelle im Gran- und Eipeltal, es sind: kleiner Krug der Badener Kultur (Taf. XV, 2), Schüssel der Čaka-Kultur (Taf. XVI, 1), Krugfragment aus der jüngeren Bronzezeit (Taf. XV, 3), Gefäßfragment aus der Latènezeit (Taf. XV, 1) und ein Krug aus der Völkerwanderungszeit (Taf. XVI, 4).

In der Sammlung ist auch mittelalterliche Keramik vertreten (aus dem frühen und späten). Einen Beleg der ältesten slawischen Besiedlung bildet eine frühslawische Scherbe (Taf. XIII, 1). Eine größere Gruppe von Keramikmaterial besteht aus Fragmenten topfförmiger Gefäße aus dem 9.–10. Jh. (Taf. XI, 1, 3, 5–8, 10). Eine zeitlich jüngere Gruppe der Keramikproduktion im 12.–Anfang des 13. Jh. belegen zwei Gefäße (Taf. XVI, 5, 6) und Scherben (Taf. XI, 2, 4). Spätgotisches Küchengeschirr repräsentiert ein Deckelfragment aus dem 15. Jh. (Taf. XV, 6). Ein Standfuß von einem Dreifuß aus unbekanntem Fundort gehört bereits zu neuzeitlichen Funden der Želiezovce-Sammlung (Taf. XV, 5).